

novinky z radnice

foto: E. Ursinyová

október 2009

■ číslo 9

■ ročník XX

■ mesto Trnava

Ostrov pre srdce i dušu

Počas leta ma zarazila reklama, ktorá nás presviedčala, že kúpou zmrzliny či iného produktu zachraňujú kupujúci spoločnosť pred celosvetovou krízou.

Pripomenulo mi to časy čierno-bieleho videnia sveta. I vtedy sa namiesto pomenovania príčin hľadali zástupné dôvody či východiská v budúcnosti, ktorá bola pre jednotlivca nedosiahnuteľná. Napríklad, pri nedostatku tovaru sa poukazovalo na vykorisťovateľov či nepriateľov pokrokového systému.

Dnes nás pri hospodárskej kríze presviedčajú o tom, že východisko je vo vstupe do tej istej rieky, v ktorej sme už raz nepochodili.

Tak ako v minulosti však máme radi pevnú ruku a jednoduché riešenia.

Podme teda opäť míňať a žiť na dlh. Ak ešte máme z čoho.

Pravé dôvody nedostatku si nechceme pripustiť. Nie je to ľahké.

Nachádzajú sa totiž v našom videní sveta a v predstavách. Už dve storočia sme boli hnaní vpred očakávaním raja na zemi a víziou pokroku, vďaka ktorému by sme mohli ovládnuť nebo i zem. Svet sa točí iba kvôli nám.

Znie to lákavo. Až tak, že zámerne druhú stranu mince prehládame.

Nevidíme hladujúcich, umierajúcich, utláčaných či zavraždených v mene našich predstáv. Včera, ani dnes.

Napriek rozširujúcemu sa poznaniu o svete nechávame dôsledky nášho konania bokom a zužujeme svoj pohľad na vlastný úspech a prospech.

Na úkor iných. Iracionálne podliehame presvedčeniu, že sa zlyhania, nešťastia i ničenie prírody dejú vinou iných. Nepripúšťame si, že sme narušili rovnováhu, ktorá umožňuje spolužitie ľudí a živočíchov v trvalo udržateľnom prostredí pre život. Neuspokojuje nás základné zabezpečenie, chlieb na stole,

strecha nad hlavou a primeraný zisk. Stupňujeme požiadavky závistlivo pozerajúc na prepych horných desaťtisíc.

Prehlbujúci sa hlad po šťastí a pribúdajúce roky zvyšujú našu nespokojnosť.

V okamihu dosiahnutia krátkodobého cieľa nás ženú dopredu ďalšie predstavy. Rozvoj, ktorý sa nekončí, cieľ, ktorý neexistuje.

Koneční sme my, v súkolesí, z ktorého nechceme napriek škripajúcim zubom vystúpiť.

Kam a s kým?

Nie, nemám a neviem o ľahkom recepte na život. Mám len skúsenosť s ľuďmi, ktorým to nie je ľahostajné. S ľuďmi, ktorí napriek pokroku nestratili dušu a napriek peniazom nepredali srdce. Hľadajúc pre obe, srdce i dušu, priestor bytia a rezonancie, vytvárajú ostrovy nepodliehajúce krátkodobým cieľom. Ostrovy existenčných kríz, ťažkostí, ale i podaných rúk a radosti z daru života. Bez účelových krátkodobých ponúk a priateľstiev.

V mojich krízach mi vedomie o týchto ľuďoch pomáha nepodľahnúť lákavým a jednoduchým receptom.

Pavol TOMAŠOVIČ

Most cez Trnávku pomôže odl'ahčiť Rybníkovú

Prínosom nového mosta cez Trnávku odovzdaného do prevádzky 3. septembra, by malo byť odl'ahčenie Rybníkovej ulice, ktorá patrí medzi najzaťaženejšie komunikácie v Trnave. Predpokladá sa, že toto nové paralelné prepojenie s Kopánkou bude veľmi využívané najmä v rámci osobnej dopravy. Súčasne však narastie zaťaženie Cukrovej ulice, ktorá na taký nápor nie je dimenzovaná. Mesto Trnava preto vypracovalo štúdiu jej rekonštrukcie vrátane nových chodníkov pre chodcov a cyklistov a v rámci svojich finančných možností uvažuje o jej realizácii. Ulica by sa tak stala súčasťou stredného dopravného okruhu mesta, s ktorým počíta aj Generálny dopravný plán Trnavy.

Nový most cez Trnávku je súčasťou veľkej investičnej akcie mesta Trnava, v rámci ktorej sa uskutočnila rekonštrukcia komunikácie a výstavba okružnej križovatky na Trstínskej ulici s cieľom zvýšiť jej priepustnosť a zlepšiť plynulosť dopravy. Okružná križovatka bola otvorená s predstihom už 10. júla tohto roka. Celkové náklady mesta na realizáciu stavby sú takmer 2 milióny 470 tisíc eur.

▲ Križovatka na Trstínskej pred rekonštrukciou

▲ Po rekonštrukcii

-eu-, foto: OIV MsÚ

Rekonštrukcia Základnej školy na Gorkého ulici

Mestská samospráva získala z Regionálneho operačného programu finančné prostriedky na realizáciu projektu rekonštrukcie a modernizácie Základnej školy na Gorkého ulici.

Cieľom rekonštrukcie je zlepšenie podmienok vzdelávacieho procesu prostredníctvom zníženia energetickej náročnosti školského zariadenia, zjednodušenie prístupu telesne postihnutých k vzdelaniu a rozšírenie možností moderného vzdelávania v rámci informačných a komunikačných technológií.

Základná škola na Ulici M. Gorkého má 32 tried a 31 záujmových útvarov. Navštevuje ju 627 žiakov, medzi nimi sú aj deti s poruchami učenia, správania a mentálnym postihom. Pre deti s odloženou školskou dochádzkou má zavedený nultý ročník a talentovaným deťom poskytuje rozšírené vyučovanie cudzích jazykov a výtvarnej výchovy. Okrem toho je cvičnou školou v spolupráci s Pedagogickou fakultou Trnavskej univerzity.

Stav budovy však nie je dobrý. Postavená bola v roku 1960, čomu zodpovedajú konštrukcie aj technológie. Strešný plášť a podlahy sú v havarijnom stave, obvodový a strešný plášť i výplne okien nevyhovujú z hľadiska tepelnotechnických požiadaviek, čo má za následok vysokú energetickú náročnosť objektu a negatívne vplýva na úroveň výchovnovzdelávacieho procesu.

V rámci nevyhnutnej rekonštrukcie školy budú pôvodné strechy nahradené nízkospádovými zateplenými sedlovými strechami, zrekonštruované budú aj bleskozvody a dažďová kanalizácia. Uskutoční sa výmena okien, dverí a podláh a celá budova bude zateplená. Predpokladané výdavky na realizáciu sú 1 454 560 eur, výška finančného príspevku z regionálneho operačného programu je 1 381 832 eur.

O realizácii projektu budeme čitateľov priebežne informovať.

-eu-

Trnava na medzinárodnej konferencii CO-MAT-TECH

Mesto Trnava v poslednom období výrazne zvýšila svoju angažovanosť v projektoch orientujúcich sa na zlepšenie podnikateľského prostredia a zvyšovanie konkurencieschopnosti prostredníctvom posilňovania inovačného potenciálu a skvalitňovania prípravy ľudských zdrojov. Aj z tohto dôvodu sa vedenie mesta rozhodlo spolupodieľať na príprave a zabezpečení 17. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie CO-MAT-TECH 2009, ktorú v dňoch 22. – 23. októbra 2009 organizuje Slovenská technická univerzita, Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave.

Konferencia sa koná pod záštitou ministra hospodárstva doc. Ing. Lubomíra Jahnátku, PhD., predsedu Trnavského samosprávneho kraja Ing. Tibora Mikušu a primátora mesta Trnavy Ing. Štefana Bošnáka.

Mesto Trnava bude mať na konferencii zároveň samostatný okruh plenárnych prednášok. Ich zámerom bude predstaviť odbornej verejnosti spoločný Slovensko-Český projekt Autoplast, ktorý je v dlhodobom horizonte zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a inovatívnosti malých a stredných podnikov a s tým súvisiace zvýšenie hospodárskeho rastu obidvoch prihraničných regiónov.

Súčasťou projektu je vybudovanie školiaceho a technologického pracoviska, ktoré umožní využívanie nových metód spracovania plastov a realizáciu simulácie plastových výrobkov novými inovačnými technológiami.

V rámci projektu budú zmapované potreby podnikov pôsobiacich v oblasti výroby a vývoja plastov v Čechách a u nás doma na Slovensku a zároveň možnosti zlepšenia prípravy budúcich pracovníkov v danom obore na stredných a vysokých školách.

Mesto Trnava si uvedomuje budúce smerovanie priemyselnej oblasti nielen na svojom území, ale aj v celom blízkom regióne. Nárast objemu výroby a počet novovzniknutých firiem pôsobiacich v oblasti plastov dáva jasný signál, že toto odvetvie je jedno z tých, ktoré si zaslúžia pozornosť nielen vo vytváraní vhodných investičných podmienok, ale z dlhodobého hľadiska aj v zabezpečovaní kvalitnej prípravy ľudských zdrojov.

Práve výber partnerov projektu k takémuto cieľu smeruje. Okrem Mesta Trnava sa na projekte za slovenskú stranu podieľa STU MTF Trnava, Automobilový klastor – západné Slovensko. Za českú stranu je to Plastikářsky klastor v Zlíne, ktorý v úzkej spolupráci so Zlínskou univerzitou Tomáša Baťu a širokou základňou vlastných členov dáva predpoklad vysokej profesionálnej úrovne implementácie projektu a teda aj jeho výstupov zaujímavých pre podnikateľskú verejnosť na oboch stranách rieky Moravy.

Kompletná sekcia na predmetnej konferencii, ktorá je venovaná projektu Autoplast a úlohám klastrov v zabezpečovaní inovačného prostredia ako partnerov projektu, je kofinancovaná z EFRR v rámci OP Cezhraničnej spolupráce SR – ČR. -r-

V skratke

■ Stavba križovatky si vyžiadala uzatvorenie krátkeho úseku Sladovnickej

Nová etapa výstavby okružnej križovatky na Nitrianskej ulici, ktorá sa začala 24. septembra, si vyžiadala uzatvorenie Sladovnickej ulice na krátkom úseku v oboch smeroch. Dopravné obmedzenie potrvá do 13. novembra.

Automobilisti cestujúci z centra Trnavy smerom na Nítru môžu prejsť po Kollárovej ulici na Sladovnícku, pred uzáverom odbočiť na Bernolákovu a pokračovať po Zavorskej na juhovýchodný obchvat. Ďalšia možná trasa vedie po Kollárovej, Dohnányho, Tamaškovičovej, cez funkčnú časť budúcej okružnej križovatky na Nitriansku ulicu a ďalej na cestu prvej triedy. Rovnaké trasy môžu automobilisti použiť aj v smere do centra mesta.

Mestskej dopravy sa toto obmedzenie nedotklo, prímestská autobusová doprava je vedená po obchádzkových trasách. Autobusy v smere Trnava – Sereď počas uzávierky nezastavujú na zastávke Trnava – Kollárova ulica v oboch smeroch.

Chodci prichádzajúci od Nitrianskej a smerujúci do centra majú vyznačené provizórne trasy v smere na Tamaškovičovú i na Sladovnícku ulicu, ktorá je pre chodcov priechodná.

■ Nová okružná križovatka v Zavare

Koncom augusta bola odovzdaná do prevádzky nová kruhová križovatka v Zavare. Na realizácii stavby sa finančne podieľal Trnavský samosprávny kraj sumou takmer 350 tisíc eur.

Križovatka ciest č. III/05131 a č. III/0628 v intraviláne obce Zavar bola miestom častých dopravných nehôd. S cieľom eliminovať tieto riziká uzatvoril Trnavský samosprávny kraj s obcou Zavar zmluvu o vzájomnej spolupráci a finančnej spoluúčasti na realizácii spoločného projektu okružnej križovatky. Vzhľadom na rozsah a náročnosť stavebných prác bolo stavebné povolenie vydané na jedného investora – obec Zavar, ktorá zabezpečovala výber dodávateľa, realizáciu a kolaudáciu. Okružná križovatka má byť následne zverená do správy organizácii Správa a údržba ciest Trnavského samosprávneho kraja.

■ Nové vykurovanie radnice usporí energiu aj peniaze

Vykurovanie prostredníctvom plynového tepelného čerpadla, ktoré bolo v septembri uvedené do prevádzky na trnavskej radnici, by malo mestskej samospráve priniesť značnú úsporu energií a finančných prostriedkov. Očakáva sa, že už prvý rok by mala úspora

predstavovať 24 a pol percenta doterajších nákladov. Pre radnicu, ktorá nemala nainštalovanú klimatizáciu, bude ďalším veľkým prínosom chladenie vnútorných priestorov v letných mesiacoch a eliminovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Mesto Trnava bude ako prvé na Slovensku využívať tento nový progresívny systém vykurovania v historickom objekte. Na realizáciu projektu získalo finančný príspevok z programu Zavádzanie nových progresívnych technológií na báze zemného plynu v rámci EkoFondu zriadeného Slovenským plynárenským priemyslom. Projekt realizovala v spolupráci s dodávateľom spoločnosť TT-Komfort, ktorá zabezpečuje správu objektov vo vlastníctve mesta. Celkové náklady boli približne 154 tisíc eur.

■ Meduška privítala škôlkarov vo vynovených priestoroch

Materská škola Meduška bola v septembri po piatich rokoch opäť otvorená v nových zmodernizovaných priestoroch s tromi triedami a kapacitou 50 miest na Dedinskej ulici v Modranke. Rozsiahlu rekonštrukciu za viac ako 121 000 eur financoval vlastníik objektu – Mesto Trnava.

Úsek Facility management spoločnosti TT-KOMFORT s.r.o. v spolupráci s inými dodávateľskými firmami vykonali kompletnú obnovu omietok, maľoviek, náterov, výmenu svietidiel, podlahovej krytiny a sanitárnych zariadení vrátane obkladov. Opravou prešli aj kúrenie, kotolňa, strecha, žľaby, vymenené všetky vykurovacie telesá a vyčistené bolo i okolie budovy. Po orezaní stromov a úprave zelene je prostredie materskej školy pekne upravené nielen v interiéri, ale aj vo vonkajšej časti.

Rekonštrukčné práce sa začali 8. júna 2009 a boli ukončené 24. augusta.

■ Aj škôlkari z Hollého ulice sú už v novej škôlke

Mestská samospráva vytvorila v areáli Základnej školy na Vančurovej ulici nové priestory pre bývalú Materskú školu na Hollého ulici. V rámci tejto investičnej akcie bola zrekonštruovaná časť prízemnia, vybudované nové sociálne zariadenia s rozvodom vody a kanalizáciou, upravený a doplnený bol teplovodný vykurovací systém, priestory dostali nové podlahy, obklady, omietky, podhlady zo sadrokartónu, dvere, elektroinštaláciu a vstupné schodisko a chodník. Vybudované bolo aj nové detské ihrisko vrátane sadových a terénnych úprav. Náklady na realizáciu prevýšili 160 tisíc eur.

■ Pavol Tomašovič nominovaný na cenu Hovorca roka 2009

Hovorca Mesta Trnavy Pavol Tomašovič bol nominovaný na cenu Hovorca roka 2009. Je to už jeho druhá nominácia na toto ocenenie, ktoré od roku 2007 udeľuje Asociácia hovorcov Slovenska (AHS) za významný prínos ku komunikačnej kultúre Slovenska v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov. Cieľom ocenenia je podporiť profesionalitu práce a etické kvality hovorkýň a hovorcov inštitúcií verejného a súkromného sektora.

Najlepšieho hovorca v kategóriách verejná správa a neziskový sektor, štátna správa a štátny sektor, súkromný a komerčný sektor vyberá odborná porota zložená z osobností v oblastiach PR, médií, mediálneho vzdelávania a bývalých hovorcov. Spomedzi všetkých zástupcov hovorcovského povolania potom porota zvolí aj najlepšieho Hovorcu roka 2009. AHS môže udeliť aj Cenu za mimoriadny prínos profesie hovorca ku kultúre komunikácie v Slovenskej republike. Slávnostné vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo 25. septembra (po uzávierke tohto vydania) na Made in Media party 2009 v Bratislave.

■ Uzávierka súťaže Genius loci Trnavy je predĺžená do konca októbra

Vzhľadom na zmenu v harmonograme výstav v západnom krídle trnavskej radnice sa posúva uzávierka fotografickej súťaže Genius loci Trnavy do 30. októbra. Vernisáž výstavy sa uskutoční v stredu 11. novembra. Cieľom súťaže je podporiť umeleckú tvorbu fotografov zameriavajúcich sa na naše mesto a život v ňom, v snahe zachytiť genius loci súčasnej Trnavy a zachovať ho pre budúce generácie. Organizátori súťaže – Mesto Trnava a trnavský fotoklub Iris – dúfajú, že autori tvorivo využijú predĺženú uzávierku aj na zachytenie prvých náznakov vlády jesene v meste, prípadne stihnú stvárniť svoje predstavy, ktoré pre nedostatok času ostali zatiaľ v nehmotnej podobe.

Propozície súťaže sú nezmenené, spolu s prihláškou ich nájdete na www.trnava.sk, informácie aj na tel. číslo 033 32 36 348.

■ Dve výstavy výtvarného umenia v západnom krídle radnice

Dve výstavy výtvarného umenia boli otvorené v rámci tohtoročných Trnavských dní na trnavskej radnici. Výstava popredného slovenského grafika a maliara Stanislava Dusíka žijúceho vo Florencii bola do konca septembra otvorená v podkroví západného krídla radnice. Pod názvom Zatúlané obrazy prezentuje Michal Lošonský-Želiar v radničnej kaplnke výber zo svojej zbierky diel slovenských umelcov 20. storočia. Výstava Zatúlané obrazy potrvá aj v ďalšom období, vstup je voľný. Jej uvedenie pre verejnosť sa bude opakovať 28. októbra o 17. hodine na prvom tohtoročnom stretnutí v rámci voľného cyklu podujatí venovaných výročiu Novembra '89, ktoré už tretí rok pripravuje radnica pod názvom Včera, dnes a... Venované bude diskusii

so zberateľom, dlhoročným redaktorom Slobodnej Európy Michalom Lošonským o emigrácii a umení.

■ Mesto pripravilo prvý Veľtrh pre seniorov v Trnave

Prvý Veľtrh pre seniorov sa v rámci Mesiaca úcty k starším uskutoční 21. a 22. októbra v Mestskej športovej hale v Trnave. Zámerom organizátora – Mesta Trnavy, je iniciovať spoluprácu trnavských klubov dôchodcov, umožniť im prezentáciu výsledkov ich činnosti a zároveň prilákať na podujatie aj tých seniorov, ktorí nie sú členmi klubov, ale chcú vyplniť svoj voľný čas zaujímavými aktivitami. Podujatie chce osloviť nielen Trnavčanov, ale aj obyvateľov okolitých obcí.

Program sa začne 21. októbra o 10. hodine vystúpeniami folklórnych súborov a dychoviek, nasledovať bude prednáška historika Petra Horvátha o regióne Trnavy a jeho pamiatkových hodnotách. Nebudú chýbať ukážky zdravej výživy a zdravotné poradenstvo, prezentácia univerzity tretieho veku, inšpirácie pre dom, byt a záhradu, wellness, ponuka knižných titulov pre seniorov, módna prehliadka a iné zaujímavosti. Prvý deň vyvrcholí koncertom – Evergreens show Igora Bázlika, Moniky Stanislavovej a Petra Uličného.

Druhý deň veľtrhu bude patriť prezentácii klubov dôchodcov a stacionára pre seniorov. Nasledovať budú ukážky vhodného cvičenia, recepty z kuchyne našich starých mám, hudba a tanec.

■ Nostalgické jesenné potulky časom po trnavských cintorínoch

Mestská samospráva nadväzuje na úspešné letné prehliadky mesta s odbornými sprievodcami a pozýva všetkých záujemcov o históriu Trnavy na jesennú prechádzku do minulosti, ktorá sa

uskutoční v nedeľu 25. októbra. Jej trasa povedie po trnavských cintorínoch, kde sú pochované mnohé zaujímavé osobnosti Trnavy a regiónu. Stretnutie so sprievodkyňou je o 14.30 pred vchodom na Nový cintorín na ulici T. Vansovej. Pozor, v tento deň sa mení letný čas na zimný!

■ Výtvarná súťaž pre školákov o bezpečnosti

Na tému Október – mesiac bezpečnosti pripravilo Mesto Trnava v spolupráci s Kalokagatiou – Centrom voľného času výtvarnú súťaž pre žiakov 1. stupňa základných a špeciálnych základných škôl. Cieľom súťaže je zachytiť vo výtvarnej podobe vnímanie rôznych foriem bezpečnosti očami detí. Vernisáž výstavy súťažných prác sa uskutoční 16. októbra o 13.00 h v Kalokagatii na Streleckej ulici. Výstava potrvá do konca októbra.

■ Debarierizácia mestskej plavárne na Zátvore je ukončená

Slávnostné otvorenie debarierizovanej mestskej plavárne na Zátvore sa uskutoční 7. októbra o 12. 30. Táto investičná akcia Mesta Trnavy je jedným z krokov realizovaných v rámci projektu Bezbariérové mesto s cieľom sprístupniť plaváreň občanom so zníženou schopnosťou pohybu prostredníctvom mechanického zdviháku do bazéna. Pribudli aj dve šatne a dve sprchy s prispôbeným vnútorným vybavením, dispozične napojené na bazénový priestor. Projekt Bezbariérové mesto, ktorého zámerom je systematicky vytvárať podmienky pre nezávislý pohyb fyzicky hendikepovaných občanov na území Trnavy, realizuje trnavská samospráva od roku 2008 v spolupráci s Klubom vozíčkarov v Trnave a s Úniou nevidiacich a slabozrakých. *-eu-*

Majstrovstvá sveta žien v bezmotorovom lietaní

Po prvýkrát v histórii samostatnej Slovenskej republiky sa súťaže v bezmotorovom lietaní žien v júli v maďarskom Szegede účastnila slovenská pretekárka, Zuzana Hrnčíriková z Aeroklubu Trnava, letisko Boleráz. Zároveň sa stala prvou zástupkyňou slovenského národa na svetovom šampionáte aj v rámci spoločnej československej histórie bezmotorového lietania.

Pri svojej prvej účasti na majstrovstvách medzi skúsenými svetovými plachtárkami dosiahla na dlhých a náročných tratiach čestné umiestnenie na 14. mieste zo 16 pretekárook v štandardnej triede. Z 9-tich letových úloh len jednu ukončila predčasným pristátím v teréne. Počas súťaže mala 4 výkony lepšie, ako sú súčasné ženské slovenské rekordy. Tri v 15-m triede a jeden vo voľnej triede. Prekonala aj svoj osobný rýchlostný rekord, keď na trati 405,3km dosiahla rýchlosť 118km/h. Dala o sebe vedieť v prvej disciplíne, kde sa umiestnila na 3. mieste a v deviatej disciplíne, kde sa umiestnila na 4. mieste.

Na celkové zlepšenie výkonu sú ešte potrebné ďalšie skúsenosti v pretekaní. Účasť na týchto majstrovstvách však prispel k Zuzaninmu veľkému výkonnostnému posunu v bezmotorovom lietaní. Prvá účasť na majstrovstvách sveta žien v bezmotorovom lietaní v histórii Slovenskej republiky zároveň otvorila cestu pre reprezentáciu ďalších slovenských plachtárook na majstrovstvách sveta.

Zuzana Hrnčíriková sa zúčastnila tejto súťaže vďaka obetavosti rodiny a priateľov a vďaka finančnej podpore sponzorov zo strany VÚJE, Mesta Trnava, Trnavského samosprávneho kraja, Air Carpatia Trenčín, ale aj vďaka všetkým priaznivcom bezmotorového lietania na celom Slovensku. Môžeme to posúdiť podľa podpory a pomoci pred súťažou, počas tréningov a technickej prípravy. Lebo práve tento šport je ukážkou individuálneho v spojení s kolektívnym.

Mgr. Mária HRNČÍRIKOVÁ, kapitánka tímu

Dotácia z Európskej únie pre dva domy v Trnave

Spoločnosť TT-KOMFORT s.r.o., dcérska spoločnosť Mesta Trnava a Energiecomfort GmbH Viedeň, získala ako jediná v Trnave výhodné nenávratné dotácie z Európskej únie pre domy Andreja Kubinu 28, 29 a Juraja Slottu 8 – 10.

V marci 2008 požiadala spoločnosť TT-KOMFORT v rámci projektu SlovSEFF o nenávratnú dotáciu z Európskej banky pre obnovu a rozvoj vo výške 20 % z úveru na zateplenie, výmenu okien, dverí a hydraulické vyregulovanie ústredného kúrenia. Žiadosť mohla byť podaná na tri domy, ktoré spĺňali podmienky projektu. Po roku sledovania energetický audit ukázal požadovanú ročnú úsporu viac ako 15 % (konkrétne 30 %).

Projekty boli úspešne dotiahnuté do konca, vďaka čomu bol pre dva domy prideľovaný nenávratný grant vo výške 33 653,49 eur (1 013 845 Sk).

Okrem toho TT-KOMFORT získal úvery zo Štátneho fondu rozvoja bývania a výhodné úvery z komerčných bánk pre ďalšie spravované domy. Podané sú žiadosti o dotácie na odstránenie systémových porúch bytových domov.

TT-KOMFORT chce aj naďalej vyvíjať maximálnu snahu o pridelenie nenávratných grantov pre ďalšie bytové domy, ktoré budú po celkovej revitalizácii spĺňať predpísané podmienky. Hlavné obchodné činnosti spoločnosti sú spravovanie a údržba objektov, distribúcia a výroba tepla, čistenie a zimná údržba komunikácií v Trnave.

-red-

Šermiari jarmočníkom otvorili vežu z 13. storočia

Už aj školáci v Trnave vedia, že mestské hradby patria k tomu najstaršiemu, čo v meste máme. Ešte staršie ako samotné tehlové hradby sú však strážne veže, ktoré sú ich súčasťou. Pôvodne ich bolo okolo mesta postavených asi štyridsať, zachovali sa len tri. Jednu z nich, tú, čo stojí za novostavbami na Františkánskej ulici, počas jarmoku na dva dni sprístupnil Trnavský šermiarsky cech.

Martin Tibenský, jeden zo zakladateľov šermiarskeho cechu hovorí, že práve táto veža je najpôvodnejšia a najmenej poškodená prestavbami a rekonštrukciami. Jarmoční návštevníci začínali prehliadku veže v malej pivnici, aj keď veža pôvodne pivnicu nemala. „V 13. storočí to bolo prízemie, odvtedy sa terén mesta zdvihol asi o dva metre,“ vysvetľuje. V tom čase sa na prvé poschodie strážnej veže chodilo rebríkom.

„Keď sa náhodou nepriateľ dostal do bezprostrednej blízkosti veže, strážcovia rebrík vytiahli a mohli sa brániť,“ dodáva sprievodca. Pôvodné murivo možno aj dnes rozpoznať podľa farby tehál, tie najtmavšie sú pôvodné. Boli ručne vyrábané, formované prstami. Medzi vežami bol pôvodne hlinený val s drevenými palisádami, niekedy v 14. storočí už vzniklo tehlové opevnenie, ktoré je, pravdaže, s mnohými rekonštrukciami, zachované až dodnes.

Strážnici slúžili na vežiach možno do 16. – 17. storočia, ako boli veže využívané neskôr, nevieme. S istotou môžeme povedať len to, že poslednými neoficiálnymi nájomcami veže na Františkánskej ulici boli pred pár rokmi bezdomovci, ktorým sa podarilo vnútrajšok vypáliť. Preto jednou z prvých úloh Trnavského šermiarskeho

cechu po nedávnom prevzatí veže do prenájmu bola obnova zhorenej drevenej podlahy na jednom zo štyroch podlaží.

Šermiari chcú vežu zrekonštruovať podľa dobových dokumentov. Na prízemí by v budúcnosti malo byť múzeum, ktoré by dokumentovalo výstavbu opevnenia prvého slobodného kráľovského mesta. O poschodie vyššie bude zrekonštruovaná miestnosť strážnikov z 15. storočia a v najväčšej miestnosti pod strechou by mohol vzniknúť priestor na prednášky, výstavy alebo komorné koncertíky. Ak by došlo k dohode s pamiatkarmi, nadšenci by chceli odkopať terén v okolí veže do pôvodnej výšky, teda asi o dva metre nižšie oproti súčasnosti.

Pamiatkari so šermiarmi zatiaľ nenašli reč v spoločnosti rekonštrukcie. Šermiari by vežu najradšej vrátili o niekoľko storočí späť, pamiatkari však odmietajú klamanie návštevníkov. Trvajú na tom, že nové prvky musia byť jasne odlišiteľné od historických.

Kto návštevu jedinečnej strážnej veže nestihol počas jarmoku, bude mať ďalšiu príležitosť už čoskoro. Šermiari ju plánujú otvoriť aj počas Dňa vínnych pivníc, ktorý bude už 7. novembra.

-ma-

Týždeň Trnavského samosprávneho kraja

Do pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja patrí celý rad kultúrnych, školských, sociálnych zariadení. Sú to predovšetkým knižnice a múzeá, divadlá, školy i domovy sociálnych služieb. Kraj preto v septembri uskutočnil prvý ročník Týždňa Trnavského samosprávneho kraja (TTSK), v rámci ktorého sa inštitúcie predstavili celým súborom svojich činností a zároveň pripravili výročné podujatia,

ktorými poukázali na svoju dôležitú úlohu v oblasti regionálnej kultúry či školstva.

Podľa predsedu TTSK Tibora Mikuša jedným z cieľov tohto projektu je predstaviť všetky inštitúcie a občanovi sprehľadniť ich domovskú príslušnosť k vyššiemu územnému celku. „My sme už pred dvoma rokmi vydali prvú ročenku samosprávneho kraja, kde boli tieto organizácie predstavené a kde sme urobili akúsi inventúru kraja a predložili sme ju záujemcovi. Na to nadviazala kultúrna mapa kraja, kalendár kraja, nakoniec to bola publikácia o rodnom kraji. Teraz, ako býva zvykom v iných častiach Európy, že mestá, župy, samosprávne kraje alebo vojvodstvá majú svoje dni, sme sa rozhodli, že predstavíme inštitúcie v jednom viactematickom celku počas jedného týždňa, aby návštevník dostal komprimovanejšiu informáciu o tom, čo kraj na poli kultúry, vzdelávania, umenia a sociálnom robí,“ hovorí Tibor Mikuš.

V Trnave pripravili základné podujatia predovšetkým Divadlo Jána Palárika, Západoslovenské múzeum, Knižnica Juraja Fándlyho a Galéria Jána Koniarka. Otváracím podujatím bola autorská výstava fotografa z Piešťan Jara M. Kupča v Úrade

TTSK, ktorá podľa kurátora výstavy odštartovala otvorenie akejsi galérie úradu: „Jaro Kupčo je fotografom dominant Slovenska, ktoré patria aj do TTSK. Chceli by sme fotografov predstavovať dvoma spôsobmi. Mohli by sme vyhlásiť súťaž o fotografiu mesiaca cez naše periodikum. Druhá možnosť je, že by sme v chodbách a foyeri ukazovali autorov, ktorí patria do kraja. Návštevníkov je veľa, mnohí si sem musia prísť čo-to vybaviť. Je to na hrane medzi verejným a komorným priestorom, vďaka čomu môžeme obrazy či fotografie uchrániť aj pred poškodením,“ hovorí kurátor výstavy Juraj Štáfa.

Knižnica Juraja Fándlyho sa k Týždňu TTSK prihlásila hneď niekoľkými podujatiami, jedným z nich boli napríklad aj kurzy počítačovej gramotnosti: „U nás v knižnici ponúkame prehliadky všetkých oddelení knižnice, dôraz tentoraz kladieme na regionálne a detské oddelenie. Mnohí totiž nevedia, že práve v knižnici zhromažďujeme všetky dôležité informácie o celom regióne. Druhou zaujímavou akciou je verejné vymieňanie si skúseností s lotyšskými knihovníkmi. Ide najmä o motiváciu a zaujatie mladého čitateľa pre knihu v čase, keď naňho útočia rôzne druhy médií,“ hovorí riaditeľka Knižnice Juraja Fándlyho Lívia Koleková. Knižnica vyhodnotila aj autorskú súťaž Literárny salón, ktorý vyhlásila na jar ešte počas Týždňa slovenských knižníc. Z jednotlivých kategórií sa úspešne umiestnili aj Trnavčania. V kategórii poézia od 25 – 40 rokov sa na 2. mieste umiestnil Roman Beňo, a podobne na 2. mieste v kategórii poézia nad 40 rokov Eva Chabadová-Jarábková. V kategórii próza nad 40 rokov bol úspešný známy trnavský autor Ladislav Šmidák. Súčasťou týždňa bolo aj stretnutie v záhrade knižnice Roháč v záhrade, na ktorom sa stretli redaktori tohto niekdajšieho populárneho časopisu (v Trnave ich prezentovali najmä L. Salay, K. Uhrík, B. Škreko a ďalší). Spomínali aj na tých, ktorí nie sú medzi nami, ale s Trnavou mali veľa spoločného (napríklad na režiséra a karikatúristu Viktora Kubala, ktorý sa síce v Trnave nenarodil, ale bola preňho inšpiratívnym zdrojom).

Divadlo Jána Palárika prispelo k predstavovaniu inštitúcií verejnou kostýmovou skúškou a verejnou skúškou aktuálnej inscenácie Ladislava Kočana. Prvýkrát mali návštevníci možnosť vidieť aj zákulisie divadla so šatňami, prevádzkovými priestormi, obligátnou inšpicientskou miestnosťou, či skladom kostýmov. Súčasťou bola aj možnosť vidieť predstavenie 800 míľ po Amazonke.

Galéria Jána Koniarka zorganizovala koncert skupiny Smog, výtvarné tvorivé aktivity pre deti a mládež a sprístupnili dve výstavy. V Synagóge – Centre súčasného umenia to bola výstava tradicionalistického tvorcu Martina Palu (*fotografia I. Krajčoviča je z vernisáže výstavy*), v Kopplovom kaštieli sa predstavilo umenie nových médií. „Je to prierez mojej sochárskej tvorby. Čo ma inšpiruje? Prítomnosť, súčasnosť, svet okolo mňa, sú tam ekologické témy, vesmírny okruh, historické témy. Ja by som povedal, že človek tak trošku sníva a snaží sa to preniesť do materiálu,“ hovorí o svojej výstave sochár Juraj Pala, ktorý spolu s Ondrejkom Zimkom ml. zakladal v mlyne v Stupave svoj ateliér.

Západoslovenské múzeum v Trnave pripravilo pri príležitosti 55. výročia založenia výstavu Rodinné striebro, ktorou predstavuje to najzaujímavejšie z depozitov múzea. Športové aktivity Týždňa TTSK zastupoval II. ročník Paralympiády a stredné školy v Trnave prezentovali svoje významné aktivity a projekty.

Chystá sa rekonštrukcia Kostola sv. Heleny

Po personálnych zmenách v Trnavskej arcidiecéze boli oživené aj niektoré pozitívne myšlienky v súvislosti s trnavskými kultúrnymi cirkevnými pamiatkami. Jednou z nich je iniciatíva rektora Kostola sv. Heleny a riaditeľa Diecézneho katechetického úradu Ľuboša Hašana, ktorý spolu s Arcibiskupským úradom v Trnave, Farským úradom sv. Mikuláša, Krajským pamiatkovým úradom, Mestom Trnava, reštaurátormi a odborníkmi pripravil projekt celkovej rekonštrukcie Kostola sv. Heleny a jeho trvalého sprístupnenia verejnosti.

Kostol patrí k najstarším v Trnave, postavený bol v roku 1238, pôvodne ako chrám sv. Michala. V 14. storočí bol prestavaný a zasvätený sv. Helene. Z týchto čias sa zachovali aj západná fasáda a gotická svätyňa postavená na románskych základoch. Kostol bol v 16. storočí poškodený požiarom, v nasledujúcom storočí bol opravený a čiastočne prebudovaný. V 18. storočí boli postavené bočné kaplnky a v ďalšom aj hlavná veža. V takejto podobe, s drobnými úpravami, ho môžeme vidieť aj dnes.

„Bol som tu kedysi kaplánom, čiže som tento kostol dôverne poznal. Myšlienka jeho renovácie, aj keď nebola vypovedaná verbálne, je priamím desiatak návštevníkov. Rekonštrukcia chrámu nebude celková, pretože sme sa zamerali len na interiér – svätyňu, sakristiu a taktiež loď kostola, ktoré sú v havarijnom stave. Napríklad, obklad, ktorý bol v sakristii, nemal s historickými atribútmi objektu nič spoločné a stavbu skôr ničil,“ hovorí Ľuboš Hašan.

Projekt celkovej obnovy kostola sa začal v auguste prvými prieskumnými sondami a mal by byť realizovaný v niekoľkých fázach. „Pokračujeme v historickom výskume kostola. Upriamili by som pozornosť na pastofórium, ktoré je v sanktuáriu, tam je pôvodná maľba – chceme ju zachrániť a zrekonštruovať. Ťažko však povedať, aký rozsah rekonštrukcie bude skutočne potrebný, keďže sme ešte len v prvej fáze. Preto v súčasnosti ani nezverejňujeme celkové prepočty na realizáciu nákladov. Dúfame, že s pomocou partnerov a z milodarov sa nám podarí získať potrebné finančné prostriedky na rekonštrukciu, keďže o spolufinancovanie prejavili záujem aj oficiálne inštitúcie,“ pokračuje Ľuboš Hašan.

Farnosť prišla aj s projektom priameho oslovenia verejnosti. Pripravili leták s potrebnými informáciami o projekte, historických kontextoch národnej kultúrnej pamiatky, rozsahu potrebných a nevyhnutných rekonštrukčných prác s prosbou o poskytnutie milodaru. Bulletin je k dispozícii priamo v Kostole sv. Heleny na Hlavnej ulici. -maju-

Kostol najsv. Trojice v Trnave

Dokumenty a predmety nájdené v guli veže počas obnovy

V auguste 2009 sa začala renovácia fasád a veží Kostola Najsv. Trojice s následnou výmenou častí krovov, výmenou zinkového plechu za medený, reštauráciou krížov i hromozvodov. Práca je plánovaná na dve etapy: do zimy 2009 dokončiť fasádu a opravu veží, v roku 2010 vymeniť strechu kostola. Pri demontáži krížov sa 13. augusta našla v guli južnej veže plechová tuba (2 000 x 80 mm), v ktorej bola fľaška z priesvitného skla; výška 165 mm, v strede zúžená do hrdla, s dolným priemerom 75 mm, horným 43 mm, obsah 350 mm³; (ide o bežnú fľašku, známu ako „három deci“). Pri otváraní plechového puzdra bola prítomná ex offo Daniela Zacharová z Krajského pamiatkového úradu v Trnave. Vo fľaške boli zvinuté dva papierové dokumenty, prvý z 15. júla 1875 a druhý z 20. júla 1898. Ďalej sa tam našli dve vizitky majstrov a dva výstrižky z novín. Okrem toho sa vo fľaške nachádzal krížik, zabalený v použitom pijavom papieri a štyri medailóniky.

Prvý dokument obsahoval tento text (preklad z latinčiny): Roku tisíc osemsto sedemdesiateho piateho (15. júla 1875), za slávneho panovania Najvyššieho Veľkňaza Pia IX., za kraľovania Františka Jozefa I., cisára a kráľa v Cisárstve rakúsko-uhorskom, za spravovania Arcidiecézy ostrihomskej vznešeným pánom kardinálom Jánom Šimorom, ktorý odovzdal tento kostol pátrom jezuitom (roku 1853, pozn. J.Š) guľa, pochádzajúca z roku 1734, bola úplne obnovená a pozlátaná. V tomto čase bol tiež obnovený interiér kostola; – opravené a obnovené boli aj veže kostola.

Generálnym predstaveným Spoločnosti Ježišovej bol vtedy P. Peter Beckx, provinčialom Rakúsko-uhorskej provincie P. Emil Bülow, trnavským generálnym vikárom: Jozef Boltizár, farár mesta: František Očkovský, primátor mesta: Jozef Šarmír. Ďalej sú v dokumente uvedené mená bratov spoločnosti, ktorí v tom čase bývali v kláštore.

Na chrbte tohto dokumentu je nemecky rukopisný zápis: *Ja, Anton Heniberger z Matersdorfu (Répcekehely, Šopronská stolica, okres Felsőpölja), Uhorsko s pomocou svojich tovarišov osadil som kríž s guľou bez lešenia; prosím môjho nasledovníka, aby si na mňa spomenul Očenášom vo večnosti.*

Nasledujú vlastnoručné podpisy vezového majstra Antona Henibergera, Jána Kaspera, Mareka Läsnera a P. Würta SJ, zámockého kaplána vo Voderadoch. Ako svedok uskutočnenia je podpísaný Gróf Jozef Ziči.

Druhý dokument s dátumom 20. júla 1898 obsahuje mená predstaviteľov cirkvi, ako aj členov a novicov Spoločnosti Ježišovej.

Prvá vizitka patrí stolárskemu majstrovi Karolovi Jančovičovi z Pekárskej ulice 208 v Trnave. Na druhej strane je záznam, že opravu veže uskutočnil s tovarišom Jánom Čapkovičom. Druhá vizitka patrí opravárovi veží Františkovi Saumwaldovi zo Szabadky (stolica Barš-Bodrog) a obsahuje údaje o druhoch prác, ktoré vykonáva.

Krížiky a medailóniky

Oválny bronzový medailónik 24x18mm s uškom a karičkou. Na averze je sv. Ignác, pravú ruku má na knihe s nápisom: Ad maiorem Dei gloriam (Na väčšiu slávu Božiu). Okolo poprsia je nápis (8 – 16)¹ Hl. Ignatius bitt fur uns (Svätý Ignác, oroduj za nás). Na reverze je postava anjela strážcu, ľavou rukou drží dievčatko – obaja prechádzajú cez lávku. Nápis: Hl. Schutzengel beschutze mich (Svätý anjel strážca, ochraňuj ma, 7 – 17).

Oválny bronzový (karmelský) medailónik 24x18mm s uškom a karičkou. Na averze je stojaca postava Božského Srdca, 7 – 17 je nápis: Coeur sacré de Jésus ayez pitié de nous (Najsvätejšie Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami). Na reverze: stojaca postava Panny Márie s Ježiškom pred ňou a s nápisom (7 – 17) N. D. du Sacré Coeur priez pour nous (Sväté Srdce Panny Márie, oroduj za nás).

Trojlistý (Lazarov, brabantský) niklový krížik s uškom, medený korpus, 45 x 28 mm. Na chrbte vyrytý letopočet 1898, písmená V. C. J. et M.

Oválny bronzový medailónik 15x10 mm s uškom. Na averze je Panna Mária povedľa skál s pastierikom a pastierkou, 9 – 15 je nápis: Mére de Dieu priez pour nous (Matka Božia, oroduj za nás). Na reverze je len majuskulný nápis v 7 riadkoch: Apparition de la S. Vierge a La Sallette, Falavaux canton de corps le 19 sept 1846 (Zjavenie Svätej Panny v La Sallette, kanton Falavaux, 19. sept. 1846).

Oválny bronzový medailónik 24x20mm s uškom, vpravo 18 – 15 poškodený. Na averze je Immaculata; nápis v prvom riadku od 7 – 17: Mari (a co)ncepta senza peccato pre(n)a te, v 2. riadku 8 – 16 per noi che voi ricoriamo (Mária, nepoškvrnene počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame). Na reverze je pápež Pius IX. s nápisom 8 – 16 Pio IX. Pont. Max. (Pius IX., pápež).

Prof. Dr. Jozef ŠIMONČIČ, CSc. (krátené)

Ludia a udalosti v histórii Trnavy

október 2009

1. 10. 1859 – V Trnave umrel právnik a cirkevný hodnosťár Štefan ILOŠVAI, autor Zbierky uhorských zákonov (150. výročie).

1. 10. 1929 – V Trnave sa narodil architekt, vysokoškolský pedagóg, odborný publicista, hudobník a regenschori Fedor SVATÝ, dekan Fakulty podnikového manažmentu VŠE v Bratislave (80. narodeniny).

3. 10. 1909 – V Hrnčiarovciach sa narodil saleziánsky pedagóg, matematik a fyzik AUGUSTÍN POZDECH, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel (100. výročie).

4. 10. 1824 – V Trnave bola založená Krajská verejná nemocnica (185. výročie).

4. 10. 1944 – Mestský výbor v Trnave po vybudovaní vodovodnej siete v meste vydal vodovodný štatút (65. výročie).

6. 10. 1939 – V Trnave sa narodil ochotnícky herec Ján RAMPÁK, najstarší a dodnes aktívny člen divadelného súboru Disk, nositeľ Ceny Jozefa Krónera za celoživotný prínos v hereckej tvorbe v neprofesionálnom divadle (70. narodeniny).

7. 10. 1869 – V Kulpíne vo Vojvodine sa narodil architekt Michal Milan HARMINC, projektant budovy Hospodárskej banky (dnešná knižnica J. Fándlyho), viacerých ďalších verejných budov v Trnave a obytných domov pre presídlencov z Oravy v mestskej štvrti Kopánka (140. výročie).

9. 10. 1729 – V Pečeňadoch sa narodil profesor Trnavskej univerzity, dekan jej teologickej fakulty a v rokoch 1775 – 76 aj rektor Ľudovít ČAPODY (280. výročie).

9. 10. 1949 – V Trnave bol položený základný kameň výstavby budovy Hlavnej pošty (60. výročie).

10. 10. 1619 – Sedmohradské knieža a vodca protihabsburského povstania Gabriel BETHLEN so svojím vojskom obsadil Trnavu a sám sa usídlil v dome ostrihomských kanonikov (dnešný Dom M. Schneidera Trnavského), kde prechovával aj uhorskú korunu, ktorú predtým ukoristil v Bratislave (390. výročie).

15. 10. 1914 – V Bardejove sa narodil generálmajor Andrej BENKA-RYBÁR, veliteľ vojenskej posádky v Trnave, ktorá sa v auguste 1944 pridala k povstalcovi (95. výročie).

18. 10. 1924 – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka nového Evanjelickeho kostola (85. výročie).

19. 10. 1924 – V Trnave slávnostne odhalili sochu generála Milana Rastislava ŠTEFÁNKA (85. výročie).

20. 10. 1979 – V Bratislave umrel historik a univerzitný profesor Jaroslav DUBNICKÝ, absolvent trnavského gymnázia a autor monografie o Univerzitnom kostole v Trnave (30. výročie).

21. 10. 1899 – V Trnavskom cukrovare vznikol veľký požiar (110. výročie).

23. 10. 1799 – V Bratislave umrel ostrihomský arcibiskup a uhorský prímás, kardinál Jozef BAŤÁN, mecén literárneho a hudobného života, absolvent Trnavskej univerzity, ktorý pôsobil v Trnave ako ostrihomský kanonik (210. výročie).

26. 10. 1949 – V Trnave sa narodil športovec, hokejista a tréner Karol HOLOVIČ, ktorého pamiatku pripomína súťažný hokejový Memoriál v Trnave nesúci jeho meno (60. výročie).

28. 10. 1659 – V Trnave sa narodil František PÉČI, profesor Trnavskej univerzity a dekan jej filozofickej fakulty (350. výročie).

28. 10. 1934 – V Dlhej sa narodil herec a režisér Július FARKAŠ, ktorý pôsobil v Krajskom divadle i v DPDM v Trnave (75. výročie).

30. 10. 1984 – Na železničnej trati Trnava – Leopoldov sa začala skúšobná elektrická prevádzka (25. výročie).

31. 10. 1674 – V Turej Lúke bol zavraždený jezuitský misionár a mučeník Ján SIMONIDES, ktorý je pochovaný v Trnave a roku 1950 ho cirkev vyhlásila za blahoslaveného (335. výročie).

P.R.

Triumfálny oblúk z roku 1820

Tajomstvá minulosti nášho mesta sú ešte stále ukryté a neobjavené v rôznych inštitúciách u nás i za hranicami našej krajiny. V Trnave je to predovšetkým archív a múzeum, kde ich ešte možno objaviť. V zbierkovom fonde Západoslovenského múzea sa nachádzajú aj maľby, grafiky a fotografie. V tomto fonde sme si v uplynulých dňoch bližšie všimli obraz – fotoreprodukciiu staršej litografie alebo skôr kresby, ktorá zobrazuje triumfálny oblúk.

Text pod obrazom oznamuje, že ide o triumfálnu bránu postavenú pri príležitosti návštevy Jeho Výsosti cisára a kráľa Františka I. a jeho manželky Karolíny Augusty v Trnave dňa 10. októbra 1820. V trnavskom archíve sa nám podarilo zistiť, že táto návšteva (dosiaľ v moderných materiáloch k dejinám Trnavy nepublikovaná) sa v roku 1820 uskutočnila. V denníku účtov mesta Rationes camerae – Diarium sú zaznamenané na 6 stranách v mesiaci október 1820 výdavky majstrom za práce na príprave cisárskej návštevy, ktoré prebiehali už od júna. V zápisniciach magistrátu je pri dátume 10. október 1820 zápis zo zasadnutia prípravného uvítacieho výboru, kde bol posledný raz pred návštevou panovníka s manželkou prerokovaný program uvítania pod vedením starostu Berzacziho¹. Tretí zdroj – kronika Spolku trnavských ostrostrelcov 1811 – 1822 ponúka čitateľovi temer dvojstranový opis z uvítania panovníka a jeho manželky. Text je zaujímavý svojou ľudovou kronikárskou štýlistikou i neformálnym obsahom. Sprievod prichádzal do mesta od Modranky, kde ich víťala polovica dediny a dvaja ostrostrelci Carl Kanovich a Josef Werner im prišli oproti. Príchod vzácneho sprievodu oznamoval hlahol trnavských zvonov. Ich Veličenstvá cisára a cisárovnú víťali pri triumfálnom oblúku (ktorý postavil Josef Steger) salvami ostrostrelci a hlasným volaním „vivat“ členovia magistrátu a občania mesta. Osemnásť bielo oblečených dievčat rozsypalo kvietky po ceste a dve z nich predniesli báseň. Ich Veličenstvá so sprievodom prijali predstavitelia mesta a zástupcovia vysokých duchovných v hostinci U čierneho orla, ktorého interiér bol pri tejto príležitosti zrenovovaný, nanovo zariadený a vyzdobený. Okolo ôsmej hodiny večer sa celý sprievod odobral na cestu do Holiča.² Mesto dalo pri tejto príležitosti osvetliť niekoľko budov na hlavnej ulici – radnicu, mestskú vežu, kláštor benediktínov,³ dom pánov Schustera a Zábľackého a niekoľko ďalších budov. Vyvrcholením programu boli bengálske ohne, ktoré pustil z mestskej veže pán Carl Josef Schuster.

Zaujímavosťou triumfálnej brány zhotovenej pri tejto príležitosti je však skutočnosť, že v strede jej hornej časti je nakreslený oválny štylizovaný znak Trnavy s prostovlasou mužskou tvárou s privretými očami a presne dva takéto oválne znaky sú uložené v zbierke olejomalieb v depozitári múzea. Sú to dve veľké oválne drevené dosky spojené na zadnej strane dvomi priečnymi drevenými zvlakmi. Dokumentačná karta pochádza z roku 1977, kedy bol tento predmet do zbierky zapísaný. Opis predmetu je skúpy na informácie: „Hlava Krista / Jána Krstiteľa, olejomalba na drevenom podklade oválneho tvaru. Zväčšená prostovlasá hlava muža so zatvorenými očami, okolo sa rozbiehajú líčce, 19. storočie. Rozmery: v. 1 800 mm, š. 1 420 mm.“ Karta neuvádza pôvod predmetu.

Dobový mylný výklad trnavského znaku hovorí o hlave sv. Jána Krstiteľa v jeho strede a takto je aj na doskách zobrazený – so zatvorenými očami a pravdepodobne na mise s tvarovaným okrajom. V súvislosti s účelom týchto dvoch dosiek s hlavami sa v minulosti uvažovalo ich možnom umiestnení v niektorom z trnavských kostolov. Obe dosky a výjavy na nich sú temer identické. Po objavení obrázku triumfálnej brány bol ich účel objasnený – umiestnené boli ako znaky mesta Trnava z oboch strán na jej vrchole. Stavba triumfálnej brány bola účelová, postavená pri príležitosti tejto konkrétnej návštevy a oba oválne znaky zrejme boli po jej rozobratí niekde uložené, neskôr sa pravdepodobne dostali (podobne ako napríklad terče) medzi predmety budúceho mestského múzea (1908).

Triumfálna brána pozostáva zo samotnej brány a z postrannej uličky. Ulička má sokel vo výške asi 150 cm od zeme a štyri ihlanovité stĺpy, ktoré sú od brány nižšie asi o 150 cm – dva a dva po každej strane. Konštrukcia bola pravdepodobne drevená a husto obalená zeleňou. Podľa veľkosti oválnych dosiek v strede hornej časti možno predpokladať jej celkovú veľkosť. Výška dosiek je 180 cm, takže celá hlavná stavba mohla dosiahnuť výšku okolo 7 – 8 m a šírku 7 m. Po ľavej strane brány stojí na sokli socha strážcu s halapartňou a okrúhlym štítom, po pravej strane alegorická ženská postava s vencom v ruke (možno Fortuna). Na kresbe sú pod touto sochou zobrazené postavy dvoch mešťanov v dobovom odevu, ktoré poskytujú divákovi predstavu o pomere ľudskej postavy k celej stavbe. O tom, kde táto stavba stála, sa dá iba uvažovať. Za bránou v pozadí je klasicistická budova s tympanónom na pričelí a s veľkým vchodom uprostred. Okolie lemuje hustý stromový porast – topole alebo tuje a iné listnaté stromy. Ak prichádzal sprievod od Modranky, ako to spomína kronika ostrostrelcov, tak mohla byť brána postavená niekde v okolí bývalej Dolnej brány, ktorá bola práve v tomto období zbúraná (v mieste dnešnej budovy súdu). Bol to hlavný vstup do mesta, ktorý viedol na ulicu s radnicou a námestím, kadiaľ pravdepodobne sprievod prechádzal. V týchto miestach (pri bývalej Dolnej bráne) stála aj strelnica, ktorá bola obklopená zeleňou.

Oba predmety zo zbierky múzea – fotoreprodukciu litografie alebo kresby triumfálnej brány a jednu z drevených oválnych dosiek – znakov mesta Trnava, ktorý bol umiestnený v hornej časti brány, si môžu v týchto dňoch pozrieť návštevníci Západoslovenského múzea v Trnave, kde sú spoločne s inými zaujímavými predmetmi zo zbierok múzea vystavené na výstave Rodinné striebro, pripravenej pri príležitosti 55. výročia jeho založenia.

PaedDr. Simonne JURČOVÁ

Autorka ďakuje za spoluprácu pri výskume archívnych materiálov prof. PhDr. Jozefovi Šimončíčovi, CSc. a Mgr. Lucii Duchoňovej, za pomoc pri prekladoch PhDr. Jurajovi Roháčovi a Mgr. Blažejovi Kováčovi.

Zdroje:

- 1) MG Protocollum magistratuale 1820, str. 427: zasadanie 10 X 1820
- 2) Rationes camerae – Diarium, denník účtov mesta č.427/1820: str. 68b, 69a, 69b, 70a, 70b, 71a,
- 3) Ostrostrelci, kartón 11: Kronika spolku 1811-1822, str. 62, 63

Poznámky:

¹Joannes Berzaczi bol starostom Trnavy v rokoch 1819 – 1843

²Zámok v Holíči patrili cisárskej rodine od dôb Františka Štefana Lotrinského, ktorý ho v roku 1736 získal a následne dal prestavať na honosné sídlo.

³Dnes kláštor jezuitov.

90. výročie Gymnázia Jána Hollého v Trnave

Začiatky trnavskej mestskej školy popri Dóme sv. Mikuláša sa strácajú v chýbajúcich stredovekých prameňoch; až v zachovaných písomnostiach zo 16. storočia objavujú sa bohaté údaje (publikoval ich Ladislav Lukács SJ a Ladislav Polgár SJ, *Documenta Romana...*, Rím 1959), predovšetkým ku fúzii mestskej, kapitulnej a jezuitskej školy. Najbohatším prameňom je vlastný archív gymnázia, uložený a sčasti inventarizovaný v Štátnom archíve v Trnave, vo fonde Magistrát mesta Trnava, Mestskej školy – i v Archíve SSV Trnava.

Dejiny gymnázia v Trnave majú niekoľko období: 1. Počiatky farskej, mestskej, kapitulnej školy do 1561, 2. Gymnázium 1561 – 1615, 3. Gymnázium 1615 – 1635, 4. Gymnázium ako súčasť Trnavskej univerzity 1635 – 1777, 5. Gymnázium ako súčasť kráľovskej akadémie 1773 – 1807, 6. Benediktínske gymnázium a arcibiskupské lýceum 1807 – 1852, 7. Arcibiskupské gymnázium 1852 – 1919, 8. Štátne, reálne, biskupské gymnázium 1919 – 1945, 9. Štátne gymnázium, JSS, DSS, SVŠ 1945 – 1973, Gymnázium (Jána Hollého) 1973 – dodnes. Rozličné úradné názvy (zvlášť po roku 1919) nemenili podstatu školy, ktorá zostávala v tej istej budove, s tým istým zborom, s tými istými žiakmi, vydaná len napospas legislatívcom, meniacim realitu podľa vlastných predstáv. Gymnázium ich prežilo, zostalo gymnáziom.

Školstvo bolo doménou cirkvi, tá organizovala školy pri farách, kapitulách, kláštoroch, kde sa vyučovali základy čítania, písania, počtov, latinčiny, spevu a náboženstva. Mesto, na území ktorého jestvovala škola, bolo k cirkvi vo vzťahu patróna, dotovalo budovu školy, sčasti aj platy učiteľov a zasahovalo aj do personálneho obsadenia. Nejestvovalo centrálné vedenie, každá škola bola monáda, každá mala svoj cveng, závisela od priestorov, kvality a počtu učiteľov (i žiakov!), dotácie sponzorov a vzťahu k magistrátu. Otvorenou otázkou zostáva: čo to bolo za školu v Trnave, ktorá vedela pripraviť jedenásťročného Jána Sambuca na Viedenskú univerzitu?!

Keď prišiel do Trnavy roku 1543 ostrihomský arcibiskup aj s kapitulou – a kapitulnou školou, vznikli spory s mestskou školou, zasiahol do nich arcibiskup Oláh roku 1554, urobil fúziu škôl, prevzal personálne výdavky, mesto vecné. Vedením školy poveril talianskeho humanistu Petra Illicina zo Sieny. Roku 1558 vydal osobitné štatúty školy (publikoval ich Peter Vajcik), spresnil povinnosti učiteľov, vyžadoval od nich znalosť nemčiny, slovenčiny, maďarčiny, latinčiny, gréčtiny a hebrejčiny; od panovníka chcel požiadať o možnosť udeľovania titulu bakalár a magister.

Roku 1561 arcibiskup povolal do Trnavy jezuitov, založili tu prvé kolégium v Uhorsku, vyučovali na šesťtriednej latinskej škole. Prednášala sa gramatika, poetika, rétorika, filozofia a teológia. Keď jezuitom roku 1567 zhorela budova, odišli do Sedmohradska. Už roku 1566 založil arcibiskup Oláh v Trnave seminár pre výchovu kňazov podľa úprav Tridentského koncilu (bola to jedna z prvých podobných inštitúcií na svete!) a gymnázium tvorilo pre seminár studia inferiora (nižšie štúdium).

Arcibiskup František Forgáč odovzdal budovu opusteného dominikánskeho kláštora roku 1615 jezuitom, ktorí tu otvorili kolégium a šesťtriedne gymnázium, v prvom roku so 440 žiakmi, v šk. roku 1616/17 už mali 600 žiakov. Škola mala budovu, konvikt, knižnicu. Po otvorení Trnavskej univerzity roku 1635 gymnázium sa stalo súčasťou Filozofickej fakulty, roku 1638 malo 772 žiakov a stalo sa predpokladom a prípravkou štúdia na univerzite. Podľa tried sa vyučovali: I. základy latinčiny, II. základy gramatiky, III. gramatika, IV. syntax, V. poetika, VI. rétorika.

Roku 1777 presťahovali Trnavskú univerzitu do Budína a gymnázium prešlo do budovy bývalej Lekárskej fakulty a roku 1784 do budovy zrušeného trinitárskeho (teraz jezuitského) kláštora. Tu prevzali roku 1807 jeho vedenie benediktíni. Arcibiskup otvoril súčasne v Marianume dvojročné lýceum, kde študovali budúci teológovia. 7. februára 1852 sa spojili tieto dva ústavy do osemtriedneho gymnázia (podľa rakúskeho vzoru: 4 triedy nižšie a 4 vyššie), arcibiskup prevzal jeho financovanie a 4. októbra 1852 ho slávnostne otvorili v budove na Hollého ulici. V rokoch 1914 – 1915 sa budova nadstavovala o druhé poschodie.

Dňa 15. marca 1919 (Uhorsko v tento deň v minulosti oslavovalo revolúciu) prevzal gymnázium ešte stále s názvom Arcibiskupské gymnázium profesor nitrianskeho gymnázia dr. Štefan Hatala od maďarského riaditeľa Emila Hudymu (ten prehlásil, že sa nepodvolí násiliu). Štátna likvidačná komisia cirkevných majetkov odovzdala budovu na 20. rokov aj s inventárom čl. štátu. Z profesorského zboru zostali len dvaja Slováci: prof. Marek a prof. Hupka (prof. Hajdóci sa ešte nevrátil z vojny). Do zboru prišli pomáhať českí profesori. 31. augusta 1920 sa stal riaditeľom František Špaček. Na gymnáziu študovali žiaci aj zo susedných okresov, roku 1927/28 mal ústav 610 žiakov v 15. triedach.

Zmenil sa aj názov gymnázia – rozhodlo o tom Ministerstvo školstva a národnej osvety prípisom napísaným rukou:

Ministerstvo školství a národní osvěty
Č. 19606

V Praze dne 5. května 1919

Věc: St. r. g. Trnava. Pojmenování ústavu. Čsl. st. r. gymn. Jána Hollého

Ředitelství
Československého státního gymnasia
v Trnavě

Připomínáme, že Vaše gymnasium plným jménem jmenuje se „československé státní r. gymnasium Jána Hollého“. Po Hollém nazváno proto, že básník Ján Hollý v Trnavě vystudoval teologii, v Trnavě vydal „Rozličné básně hrdinské, elegické a lyrické z Virgila, Theokrita, Homéra, Ovidia, Tyrsea a Horáca s predstavenú prosodii“, r. 1828 „Virgiliovu Eneidu a v r. 1833 největší svou báseň „Svatopluk“.

Za ministra:
Folprecht

Na druhej strane tohto listu sú vedľa seba dve zaujímavé pečiatky:

Prvá s priemerom 40 mm a s kolopisom: Kat. vyššie reálne gymnázium Jána Hollého v Trnave a dvojkřížom na trojvrší v strede.

Druhá s priemerom 36 mm a s kolopisom: Československé štátne r. gymnasium Jána Hollého v Trnave.

Text prvej pečiatky naznačuje, že názov Gymnázium Jána Hollého predchádzal rozhodnutiu Ministerstva školstva a národnej osvety v Prahe; vyšiel z vedenia gymnázia a Praha ho len požeňovala. Veď tam ťažko mohli poznať údaje o Jánovi Hollom, keď nemali ešte ani písací stroj, nie to knižnicu.

Jozef ŠIMONČIČ

Šrotovné? V Trnave nič nové pod slnkom

Takzvané šrotovné doslova hýbe krízou sužovaným svetom. Najprv vyvolalo nákupný boom automobilov v Európe a v júli ho zaviedli aj v Spojených štátoch. No kto by si myslel, že šrotovné je objavom dnešných čias, je na omyle. Hovorí sa síce, že nič nie je staršie ako včerajšie noviny, ale práve v starých novinách môžeme nájsť dôkaz, že systém šrotovného používali naši dedovia v Trnave už v minulom storočí.

Stačí zalistovať si v Trnavských novinách z 11. decembra roku 1938, kde na poslednej strane tohto Týždenníka pre Trnavu a okolie, ako znel podtitul novín, je nasledujúci inzerát: „Vráťte nám Vaše staré RÁDIO, dáme Vám nové najmodernejšie na doplatok, aj na mierne mesačné splátky. Moderné RÁDIO-aparáty predvedieme Vám bezzávazne na skúšku.“ Takýto spôsob šrotovného na vtedy exkluzívne moderné rádioprijímače ponúkala (aj keď bez štátneho príspevku) pred vyše 70 rokmi známa trnavská firma „Bratia Jelínek, Rádio – Foto – Drogéria – Barvy“, ktorá sídlila v tom čase na Štefánikovej ulici č. 4. Slovom, nič nové pod slnkom. História sa opakuje. *P.R.*

Trnavské dni lákavejšie aj vd'aka galaprogramu

September je v Trnave spojený nielen s Tradičným trnavským jarmokom, ale už šesťnásť rokov najmä so stretnutím rodákov a priateľov Trnavy s názvom Trnavské dni a príznačným podtitulom Láska – pokoj – porozumenie. Tento ročník mal ekumenický nádych doslova a do písma. Niesol sa v znamení 20. výročia novembra 1989, znovuoobnovenia Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Trnave a 85. výročiu postavenia evanjelického kostola, 160. výročia začiatku vydávania Katolíckych novín. Pútavé boli i prehliadky umeleckej zbierky Michala Lošonského-Želiara či výstavy z tvorby akad. mal. Stanislava Dusíka.

Pozornosť účastníkov podujatia, ale aj verejnosti, sa zameriava najmä na galaprogram, ktorý je pomyselným vyvrcholením každého ročníka. Nebolo to v Divadle Jána Palárika inak ani tento rok, možno o to viac, že boli avizované zmeny v znamení omladenia, dynamizácie a väčšej atraktívnosti spôsobu prezentovania trnavských rodákov. Podľa reakcií návštevníkov, ale aj z hľadiska porovnania tohto ročníka s predchádzajúcimi, možno skonštatovať, že omladzovacia kúra so všetkými novinkami sprevádzajúcimi galaprogram Trnavským dňom viditeľne prispela, aj to aj napriek tomu, že program „skopíroval“ aj niektoré okruhy, o ktorých sa diskutuje celých šesťnásť rokov. Na tie by mohli tvorcovia myslieť pri príprave nasledujúceho ročníka.

Prvým okruhom je akási pretrvávajúca elitárskosť celého podujatia, ktoré, s výnimkou jednotlivých kultúrnych podujatí, veľmi nepočíta s účasťou širokej verejnosti, ktorá má o galaprogram záujem, aj keď vstupenky na toto podujatie sú (aj z kapacit-

ného hľadiska) prakticky nedostupné. Druhým diskutabilným okruhom je minutáž celého galaprogramu, ktorá, napriek koncentrovanej a zaujímavej náplni, citeľne presahuje psychicko-fyziologické dispozície diváka z hľadiska vnímania. Prevládajúce pozitíva realizácie galaprogramu a rôznorodosť pozvaných hostí však značne prevážili takúto nedostatky.

Základnou zmenou v dramaturgii programu bolo angažovanie tvorcov domáceho, teda trnavského Túlavého divadla Kamila Žišku (*na fotografiu B. Vitteka vľavo*) a Petra Cagalu, ktorí sa zhostili aj scenáristickej a realizačnej zložky. Novinkou bolo projekčné plátno, ktoré počas rozhovorov vizuálne dokumentovalo rozprávanie hostí (fotografie, scany starých listín, novinových článkov a pod.) a v medzičasoch prenášalo živú projekciu námestia. Škoda, že disproporcía medzi premietacím plátnom a kulisou znemožňovala divákovi sediacim na balkónoch a v bočných častiach hľadiska vidieť celú plochu plátna.

Akúsi kontinuitu s predchádzajúcimi ročníkmi predstavovali spoluautori projektu Trnavských dní Peter Horváth (*na fotografii vpravo*) a Pavol Tomašovič, ktorí pripravili rozhovory s niektorými hosťami. Súčasťou celkovej koncepcie bolo uvádzanie autorských piesní z rôznych kabaretov v podaní skupiny Túlavého divadla (Juraj Tkáčik – basová gitara, Jozef Gorel – bicie, Lucia Korenná – spev, Kamil Žiška – klavír, spev). Piesne boli pôvodne súčasťou iných programov v Túlavom divadle, no primerane zapadli aj do koncepcie galaprogramu. Spoločným menovateľom celej štruktúry scenára bolo niekoľko spoločných motívov, zvolených podľa výročia novembrových udalostí, teda život v Trnave a zahraničí „pred“ a „po“.

Dvojica moderátorov – Peter Cagala a Kamil Žiška prevzali dispozičný základ rozhovorov z predchádzajúcich ročníkov, teda prevzali úlohu akýchsi hostiteľov v kaviarni Dobrý pocit, prizývajúcich si hostí Trnavských dní. Originálne a neformálne, partnersky koncipované humorné dialógy, napohľad nezainteresovaná poloha, nenútenosť. To sú základné atribúty výrazu novej moderátorskej dvojice, ktorá držala divákov v strehu až do konca galaprogramu, a to aj napriek niektorým „detským“ moderátorským nedostatkom, ktoré sú zväčša spojené so živým programom (občasná nízka intenzita hlasu, príklon k všeobecnosti a univerzálnosti otázok pre hostí a pod.). V programe sa postupne predstavovali hostia Trnavských dní, s ktorými sa stretli účastníci aj na jednotlivých podujatiach. Výraznou osobnosťou večera bola herečka Eva Rysová, ktorá hovorila najmä o najnovšom projekte divadla z Toronta uvádzanom aj na trnavských divadelných doskách (v tomto vydaní Noviniek z radnice prinášame aj rozhovor o vzťahu E. Rysovej k Trnave). Výtvarník žijúci v Taliansku, rodák z Boleráza Stanislav Dusík sa zamýšľal nad začiatkami svojej tvorby i nad stretnutiami s významnými osobnosťami výtvarného života na Slovensku – Vincentom Hložníkom či Milošom Balgavým. O novembrových udalostiach roka 1989 hovorili ich protagonisti, herec Vladimír Oktavec. Hral, spieval a zo svojej tvorby čítal herec Marián Geišberg, o genéze novembrových udalostí v Bratislave a Trnave hovoril Michal Horský. Diváci mohli vidieť základné dokumenty novembrových udalostí v Trnave, ale i krátke ukážky z diania na novembrových námestiach. Vladimír Oktavec pripomenul prvé nesmelé rokovania s oficiálnymi predstaviteľmi prednovembrového vedenia mesta a mestskej organizácie komunistickej strany. Ako sme sa dozvedeli, podobný typ programu pripravuje mesto Trnava s aktérmi novembra 1989 aj počas 20. výročia udalostí. „Aj keď neraz prichádza k mýtizácii novembra a úlohe niektorých ľudí v ňom, dôležitá pre dnešok je sloboda a dôstojnosť človeka, ktorá udržiava hrdosť na tieto dni aj u obyvateľov nášho mesta,“ povedal Michal Horský.

V druhej časti programu sa predstavili lekári – Rudolf Pullmann, na ktorého filozoficky a citlivo nadviazal jeho žiak, chirurg Miroslav Danaj. Profesor Rudolf Pullmann je síce rodák z Martina, no prispel k dobudovaniu rodiacej sa Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Zamyslel sa nielen nad začiatkami svojej lekárskej kariéry, ale aj nad aktuálnymi otázkami bioetiky, ktoré sú spojené najmä s narodením a smrťou. Významný trnavský chirurg a autor Miroslav Danaj zauvažoval o úlohe poézie a filozofického myslenia, ich prepájania s prežívaním niektorých udalostí a okolností z lekárskej praxe, čo súvisí s každodenným sledovaním pomyselnej roviny života a smrti.

O svojich životných chodníčkoch hovoril Timotej Masár zo Švajčiarska. Bol poľnohospodárskym inžinierom, no rozhodol sa pre povolanie kňaza a v roku 1968 odišiel do cudziny. Do života mu zasiahli najmä náhody. „Napríklad, pred dvoma mesiacmi som ani nevedel, že sú Trnavské dni. Pozvali ma, a teraz som tu. Takéto súvislosti a náhody ma sprevádzajú celý život. Narodil som sa 14 dní pred vypuknutím vojny, pôvodne som sa venoval úplne inému odboru. Ja som vlastne ku všetkému, čo som robil, bol prinútený. Ale som si povedal, že Boh mi tým chce niečo povedať,“ povedal Timotej Masár. V roku 1978 prevzal vedenie redakcie v slovenskom vysielaní vatikánskeho rozhlasu. A tam sa stretol s dnešným Trnavčanom, jezuitom Rajmundom Ondrušom.

K mladším hosťom galaprogramu patrili počítačový odborník, trnavský rodák Miroslav Trnka. Je zakladateľom firmy ESET a spolu s Petrom Paškom tvorcom prvej verzie oceňovaného antivírusového programu NOD32 a nositeľom viacerých ocenení (Krištáľové krídlo, Podnikateľ roka, IT osobnosť roka a i.). Porovnával niektoré funkcie počítačových technológií kedysi a dnes. „Počítače boli vždy pre mňa lákadlom, prvý z nich mi za veľkú sumu kúpil otec v zahraničí. Ale príjemne spomínam najmä na obdobie, keď sme v Trnave zakladali vo Fortune počítačový krúžok. So smiechom dnes spomínam, ako sme tam zástupcom robotníckych profesií vysvetľovali, čo všetko počítač dokáže,“ povedal Miroslav Trnka.

Trnavské dni s vročením 2009 sú teda za nami. Podujatia i osobnosti, ktoré sú spojené s týmto ročníkom, propagoval prostredníctvom miniprofilov aj bulletin Trnavských dní, ktorý sa pre jeho účastníkov zaiste stane hmotnou spomienkou. Dialógy v zákulisí pri spoločnom stretnutí po galaprograme boli príležitosťou na zamyslenie sa nad koncepciou ročníka sedemnásteho. Tí, ktorí do Trnavy prišli z ďalekého zahraničia, si zafilozofovali aj na tému Trnava a lokálpatriotizmus. Výtvarník žijúci v Taliansku, jedna z kľúčových osobností tohto ročníka Stanislav Dusík povedal: „Taliani majú jednu špecialitu. Sú hrdí na svoj dialekt. Keď môžu, hovoria dialektom, a to ich k sebe viac zblížuje. Keď vidia, že niekto nevie dialekt, prejdú na spisovný jazyk. Aj to je lokálpatriotizmus. U nás je to trošku inak. Ja som sa stal trnavským lokálpatriotom práve teraz. Desaťkrát som sa nechal pozvať na Trnavské dni a neprišiel som. Vždy som bol v septembri najviac zapreprázdnený. Teraz som sa do Trnavy dopracoval a som veľmi potešený. Najmä z gala-programu – myslel som si, že to budú tance, spevy či folklór. No toľko múdrosti a novosti som sa dozvedel, že som bol prekvapený.“ Podobne aj pre Štefana Korčeka, Trnavčana žijúceho desaťročia v USA, patria Trnavské dni v živote medzi kľúčové momenty. „Tu som prežil najkrajšie roky, hral som 14 rokov hádzanú a aj dnes ďaleko v Amerike držím Trnave palce. Preto rád chodím na Trnavské dni, lebo mi to dáva možnosť osviežiť si život. Aj u mňa doma žijú Trnavčania, no nie je to tam tak špecifické, kto je a kto nie je Trnavčan. Rozhodne v Amerike nie sú takí lokálpatrioti ako sme my, lebo väčšina Američanov odchádza do iných miest, kde sa oženia a nevrátia sa už späť. Toto je také príjemné špecifikum Trnavy a Slovenska.“

Martin JURČO, foto: B. Vittek

Po rokoch opäť stála na trnavskom javisku

Eva Rysová: „V Trnave sa cítim doma, aj keď som tu strávila len päť sezón“

Patrí k významnej generácii slovenského divadelníctva. Eva Rysová. Študovala na gymnáziu v Lučenci a na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v triede Júliusa Pántika. Okrem neho ju počas štúdia ovplyvnili takí pedagógovia ako Andrej Bagar, Viliam Záborský, Ladislav Chudík alebo Martin Huba. Hereckú cestu začínala ako ochotníčka, po završení štúdií nastúpila mladá herečka do Armádneho divadla, neskôr Divadla SNP v Martine. Jej prvou rolou bola Hanka v Karvašovom Pacientovi 113. Potom pôsobila v Krajevom divadle v Trnave a v roku 1966 zakotvila na Novej scéne v Bratislave. Eva Rysová so predstavila aj v mnohých televíznych inscenáciách, pôsobila v Slovenskom rozhlase ako herečka i recitátorka, venovala sa aj dabingu. Dnes na Vysokej škole múzických umení i Cirkevnom gymnáziu v Bratislave vyučuje operný spev. Eva Rysová bola aj hosťom tohtoročných Trnavských dní. Azda aj preto sa náš rozhovor dotýkal predovšetkým jej účinkovania v divadle v Trnave.

■ Trnavskí diváci sa naposledy s vami stretli po skončení minulej divadelnej sezóny, keď v Trnave hosťovalo Slovenské torontské divadlo s hrou o augustových dňoch roka 1968, a bytostných kontextoch emigrantov a ich spojenia s domovom. Vás angažovali ako matku, ktorá prostredníctvom listov a telefónu udržiava kontakt so svojimi blízkymi. Dnes ste v Trnave po relatívne krátkom čase opäť. Aké sú tieto vaše návraty do nášho mesta po tom, ako ste v rokoch 1960 – 65 pôsobili na scéne Krajového divadla v Trnave?

Je to pre mňa veľká radosť byť v tomto meste, pretože pozorujem aj pri spomínaných predstaveniach s torontským divadlom, že ľudia ma stále spoznávajú práve z trnavských divadelných dosiek. Stačí, keď sa tu vyskytnem, povedzme, prídem na koncert či do divadla, stretávam sa s úprimnými reakciami a ľudia ma spontánne spoznávajú. Človeku to tak pohladí dušu, že naňho nezabudli ani po toľkých rokoch, čo účinkujem a bývam v Bratislave.

■ Ste rodáčkou z Hajnáčky, čo je malá dedinka pri Fil'akove a Lučenci. Ako vás vlastne osud a herecké príležitosti zavali do martinského Divadla SNP, Krajového divadla v Nitre, Trnave a potom neskôr na Novú scénu?

Celú mladosť som prežila v Lučenci, tam som aj študovala gymnázium a začínala hrať ochotnícky divadlo. Po príchode do Bratislavy som sa stretla s ľuďmi, ktorí ma prirodzene umelecky ovplyvňovali a navigovali. Tak som sa dostala do Divadla SNP v Martine. No napriek silným vzťahom, ktoré som prežívala v úžasnom kolektíve divadla, je pre mňa významná etapa kariéry aj pôsobenie v trnavskom divadle. Vtedy sme tu mali kompaktný súbor a zoznámila som sa tu s ľuďmi, s ktorými som potom pracovala aj v Bratislave. Žiaľ, dnes mnohí už nie sú medzi nami – v Trnave vtedy bol Leopold Haverl, Zora Kolínska, Milan Kiš, či Ľudovít Greško. Robili sme krásne inscenácie, mali sme dobrú dramaturgiu, takže stále tu mám dobrý pocit z rokov, ktoré som tu strávila.

■ Aké boli okolnosti, že vás z takej slávnej divadelnej scény, akou bolo Divadlo SNP v Martine, angažovali práve do novovznikajúceho stáleho súboru Krajského divadla v Trnave?

Priznám sa, tie pohnútky boli šťastí aj hmotné a súviseli s mojou rodinou. V Martine som bola ešte slobodná, neskôr som sa vydala a môj manžel bol lekár v martinskej nemocnici. V Martine som nemala kde bývať, až po čase mi dalo divadlo malú garsónku v robotníckom hoteli, kde bola len jedna izba a kúpeľňa. Tam sa môj manžel ani nemohol nastahovať, tak radšej býval v nemocnici. Keď som chcela priviesť na svet dieťa, nedalo sa to v takýchto podmienkach. Martinský umelecký šéf mal práve zložiť a viesť novovznikajúci súbor v Trnave. Keďže ma ako herečku dobre poznal, angažoval ma v Trnave. Tu sme bývali na vtedajšej Ulici SNP, kde bolo niekoľko nových bytov. A keďže divadlo tam dostalo hneď niekoľko bytov, bývali blízko mňa aj moji kolegovia. V Trnave som vlastne vypiplala svoje dieťa (smiech).

■ No Trnavčankou ste sa nestali. Odišli ste do Bratislavy v roku 1965, keď sa súbor Krajského divadla rozpustil a na celých deväť rokov zostalo trnavské divadlo prázdne.

To bol impulz odísť do Bratislavy. Ja som už predtým spolupracovala s bratislavskými divadlami, povedzme na Novej scéne s režisérkou Magdou Lokvencovou-Husákovou. Už som mala za sebou aj niekoľko inscenácií v televízii a veľa hier v rozhlase. Po zrušení sme teda viacerí prešli na Novú scénu. A aj napriek tomu, že Magda Lokvencová-Husáková zomrela a na Novej scéne sa zmenilo vedenie, nastúpila som do tohto divadla.

■ Manžel mal tiež isté prepojenie s Trnavou ešte z detstva. Neprehováral vás, aby ste zostali v Trnave aspoň bývať?

Manžel pôsobil v nemocnici v Trnave, ale dostal sa tiež do Bratislavy. Medzitým bol na zahraničnej pracovnej ceste v Tunise, čiže, on tú Bratislavu zobral takto okľukou. Manžel mal veľmi silný vzťah k Trnave. Ešte ako desaťročné dieťa ho poslali k saleziánom študovať do gymnázia. So smiechom často spomínal, že keď prišiel do Trnavy, bol kufor väčší ako on.

■ Vráťte sa ešte do Krajského divadla v Trnave. Aký bol vtedy repertoár v divadle a keďže ste známa aj ako recitátorka, bola tam príležitosť aj na účinkovanie v pásmach poézie či vyvíjanie rôznych aktivít mimo obligátnych inscenácií?

Príležitosť recitovať veľa nebolo. No mala som veľa možností zahrať si v rôznorodom repertoári. Od Shakespearovho Sna noci svätéhojanskej, Hamletovej Kráľovnej, v Dürrenmatových Fyzikoch, Čapkovom R.U.R. Bolo to od klasiky až po modernú dramatickú literatúru. Mala som veľmi rada ruskú klasiku, dodnes si pamätám na hru Príbeh na brehu rieky. Medzi tým, samozrejme, bola aj taká povinná vata, napríklad, počas mesiac Československo-sovietskeho priateľstva. No aj tam sa našli občas dobré veci a ruská klasika sa dala zakomponovať aj tam...

■ Ako si pamätáte na niektoré svoje budúce herecké kolegyně – Trnavčanky? Napríklad Soňa Valentová si na vás na trnavskom javisku spomína ako na osobnosť, s ktorou keď sa stretla, tak ani nedýchala...

Som rada, že sa takto vyjadřila. Ona išla na školu práve vtedy, keď som tu hrala. Dokonca som ju trochu pripravovala na prijímacie skúšky. Bola krásna a nepotrebovala to ani – teda dajakú systematickú a veľkú prípravu. A mala predpoklad pre slušnú kariéru, ktorá, ako všetci viete, bola a je úspešná. Veľa som s ňou robila aj neskôr, aj s jej manželom Pavlom Hasprom, mal ma rád ako herečku. Bolo to najmä v televízii, keďže som bola v inom divadle ako on.

■ Nelákalo vás to bližšie k rodisku – keďže ste z Hajnáčky, z Lučenca, povedzme do zvolenského divadla?

Pre herca je to s divadlom tak, že musí byť repertoárovu lákavé. Bola som šťastná, keď som išla do Martina, lebo to bolo špičkové divadlo. Povedzme, veľa hercov prešlo cez Martin, idú do Bratislavy, a napriek tomu, že divadlo opustí viacero hercov, súbor sa akosi prirodzene obnoví a vstane z popola ako vták Fénix. V Martine je to vlastne dodnes tak. A zostala som v Bratislave aj preto, že sú tam iné možnosti, televízia, rozhlas, viacero divadiel. Mamička bývala so sestrou v Lučenci, obe sa presťahovali do Bratislavy, sestra sa zamestnala v televízii. Občas chodím do svojho rodiska, mám tam pochovaného otca.

■ **Hovorili sme o tom, ako Soňa Valentová spomínala na svojich učiteľov. Kto boli vaše učiteľky? Hana Meličková, Nad'a Hejná, Terézia Kronerová a teda všetky tieto martin-ské herečky, ktoré sú na piedestáli slovenského ženského herectva?**

Bolo sa tam od koho učiť, nemusia to byť len ženy. Naďa Hejná bola taká naša mama. Pozývala nás domov, prežívali sme spoločne nielen pracovné radosti a starosti. Podobne aj Kronerovci boli milí. Elo Romančík, manželia Vrzalovci. Katarína Vrzalová, to bola veľká herečka, napriek tomu, že celý život zostala v Martine. Bola tam spokojná, hrala tam krásne veci – aj ona bola taký môj vzor. Bolo to prirodzené, to odovzdávanie skúseností. Dôležité je, že vás príjmu medzi seba, že vám nedajú pocítiť – ty si ešte mladá – pre teba tie dôležité postavy ešte len prídu. A za čo som vďačná režisérovi – že ma nikdy nezaškatulkovali. Jednoducho, že som nehrala naivky, alebo len nejaké ľahké dievčatá... Ja som hrala všetko. Napríklad v Trnave som hrala v tej istej sezóne Shawovu Kleopatru, ktorá mala 16 a van Zandová v Dürrenmatových Fyzikoch, ktorá mala minimálne 60. Nejak som si na to zvykla a potom nebol pre mňa problém sa prehrať do závažnejších postáv. Herečky, ktoré hrajú stále len tie naivky učudované, majú dodnes problém prirodzene sa prehrať na charakterové postavy...

Martin JURČO, foto: B. Vitte

Netradičné spojenie profesorských osobností

Súčasťou 16. ročníka Trnavských dní bol aj literárny „profesorský“ večer. Takto s humorom nazvali tvorcovia stretnutie so štyrmi profesormi Trnavskej univerzity v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika. Okrem profesionálnej pedagogickej a vedeckej práce sa venujú aj umeleckej tvorbe. Zaujímavé je, že ich spájajú rôzne pracoviská Trnavskej univerzity. Stále aktívni ako pedagógovia z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce sú Karol Kappeler, Miroslav Danaj a Bohumil Chmelík. Ženskú časť podujatia doplnila literárna historička a literárna vedkyňa Eva Fordinálová, ktorá aktívne pôsobí na Pedagogickej fakulte.

Všetci autori majú vo vienu hneď niekoľko zbierok poézie. Väčšia časť z nich je inšpirovaná Trnavou a jej okolitým regiónom, aj keď to nemožno tvrdiť o všetkých básňach autorov. Poetický večer sa ani nechcel zameriavať na konkrétne básnické zbierky, skôr sa snažil preklenúť celé výrazové spektrum autorov. Aj keď sa na prvý pohľad zdalo, že rôzne osobnostné naturely, autorské prístupy i profesionálne zameranie budú viesť skôr k disproporcii spoločných prvkov večera, opak bol pravdou. Poetické slovo ožilo pod recitátorským „s predmetným“ a nedopovedané bolo vyslovené pootvorením zákulisia tvorby týchto významných osobností Trnavskej univerzity aj nášho mesta.

Eva Fordinálová je autorkou meditatívnej, duchovnej poézie, výrazne inšpirovanej kresťanským pohľadom na svet. Aj keď pochádza zo Skalice, Trnava je pre ňu významným inšpiračným zdrojom. Nielen pre „trnavskú“ Katedru slovenského jazyka a literatúry. Ako pripomenula počas poetického večera, písanie poézie bolo pre ňu azda najväčším vnútorným bojom, keďže sa na jednej strane ako literárna historička a teoretička venuje

práve literatúre (jej doménou je osobnosť Jána Hollého a obdobie slovenského literárneho klasicizmu) a na druhej strane ju aj píše. Na spoločnom stretnutí vďaka autorskej konfrontácii i ona vysvetlila svoj pohľad na písanie poézie. „Ja si niekedy hovorím, že tu môže vzniknúť niečo ako schizofrénia. Literárna veda má svoje kritériá, ale aj písanie poézie má svoje kritériá. Medzi týmito dvoma oblasťami je veľké rozpätie a napätie. Nie je to však také vzdialené, akoby sa na prvý pohľad zdalo. Ono sa to vzájomne dopĺňa. Stred medzi vedou a poéziou vytvára tú plnosť – teda jedno bez druhého nemôže byť. Sú to akoby dve krídla človeka a ľudstva. Pri vzlietnutí nad všednosť potrebujete jedno i druhé.“

Podobne ako Eva Fordinálová, aj profesor Bohumil Chmelík autorský pohľad postupne zahusťuje filozofickým a sčasti aj experimentálnym pohľadom. A ako prijal úlohu v takomto netradičnom projekte? „Vedel som o všetkých autoroch, že píšú poéziu a prijal som to s potešením, pretože som predpokladal, že to spojenie bude príjemné. Hovorilo sa tu o inšpiráciách. Ja som začal písať už na gymnáziu a popri štúdiu medicíny. Pre mňa bolo dôležité to dubčekovské obdobie, keď sa viac vedelo o zahraničnej literatúre, amerických bítnikoch. Odoberal som rakúsky časopis Manuscript, kde sa písalo aj o experimentálnej poézii, tam oslobodzujeme slová od významu a jazyka a hľadáme nové kvality. Na tieto inšpirácie dnes nadväzujem, aj keď, myslím, zrozumiteľnejšou formou,“ hovorí poslanstvo, ktoré chcel odovzdať divákovi Bohumil Chmelík, v trnavskom literárnom kontexte známy najmä zbierkou *V šere ticha*.

Profesor Karol Kapeller predstavil svoje zákulisie ľahkej, no životne nápaditej a najmä perspektívnym a optimistickým spektrom ovplyvnenej poézie, ktorá vychádza z naturelu a pozitivistickej filozofie autora. „Som človek, ktorý sa rád smeje, teší zo života a hľadám v živote a vo svete to krajšie a veselšie. I keď nezabúdam na to bolestné, ale radšej hovorím o tom radosť, aby som priniesol ľuďom potešenie. Aj preto je v mojej poézii tá pravidelnosť. Niekedy nie je ľahké dosiahnuť, aby to po formálnej stránke vyhovovalo. Viete, poézia je ťažká vec, je to predsa viazaná reč. Takže jej postupne pristrihujete krídla. Ale bojujem o to, aby sa aj ten humor stretol vo viazanej reči. Mám veľkú radosť z Trnavských dní a mnohé z nich som aj zaznamenal vo svojej poézii,“ hovorí s príznačnou láskavosťou Karol Kapeller.

Profesora, chirurga Miroslava Danaja si tvorcovia akoby šetrili na záver celého stretnutia, zaiste aj preto, že jeho poézia v sebe koncentruje väčšinu atribútov vyabstrahovaných z tvorby predchádzajúcich autorov, a zároveň ich dopĺňa o skratkovité, no veľmi precízne formulované videnie istých bytostných ambivalencií každodenného videnia sveta. „Je to život človeka v rôznych rovinách z rôznych svetonázorov. Tak sa stretli štyria ľudia, ktorí sa dovtedy ešte nepoznali. Som rád, že publikum toto spojenie akceptovalo. Je to príjemný pocit, ísť so svojou kožou na trh, čo povedia na to čitatelia, keď som lekár – chirurg, no prijali to. Doteraz som mal totiž dilemu, či sa vôbec predstavovať so svojou poéziou. Trvalo to dlhých štyridsať rokov,“ hovorí Miroslav Danaj. A ako profesor Danaj odlišuje nadšených čitateľov svojej poézie od pacientov? „To sa prísne diferencuje. Existuje tam také niečo, ako keď je v spovedelnici kňaz – je to môj známy a ja sa mu spovedám. Vtedy to padne – vtedy je pacient pacientom a ja som lekár. Vytvorí sa akási bariéra medzi nami a až potom, keď je dobre, sa môžeme stretnúť pri tej poézii,“ hovorí Miroslav Danaj.

Netradičné spojenie autorských koncepcií v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika doplnili aj ukážky z tvorby v podaní Branislava Bajusa a Blanky Blesákovej. O hudobnú zložku sa postarala Alžbeta Ševečková (husle) a Štefan Slezák (gitar). Podujatie pripravil a moderoval Pavol Tomašovič.

Martin JURČO

ZATÚLANÉ OBRAZY

Výstava výberu z umeleckej zbierky Michala Lošonského-Želiara v kaplnke trnavskej radnice

Michal Lošonský (1925) sa narodil v Malých Brestovanoch pri Trnave v rodine poštmajstra. Bol študentom trnavského gymnázia, neskôr maturoval v Trenčíne. Už v tomto období sa venoval ochotníckemu divadlu a rozhodol sa v tejto záľube pokračovať. Od roku 1946 študoval v Prahe na Akadémii múzických umení filmovú réžiu. Zároveň začal študovať aj estetiku a dejiny umenia na Karlovej univerzite. V roku 1948 musel štúdium z politických dôvodov prerušiť a následne v júni 1949 emigroval do zahraničia. V štúdiách pokračoval v Innsbrucku. Zároveň sa aktivizoval v hnutí,

ktoré pomáhalo obetiam stalinizmu dostať ich za hranice. Od roku 1953 do roku 1990 pracoval v rozhlasovej stanici Slobodná Európa ako režisér a neskôr ako redaktor známy pod pseudonymom Michal Želiar. Zároveň publikoval aj v printových médiách. Žije s rodinou v Tirolsku, no jeho srdce zostalo doma – na Slovensku.

Zberateľskej záľube sa v rodine venovalo viac príbuzných, tak bol už od malička obklopený umeleckými predmetmi. Ako študent trnavského gymnázia sa stretol so zberateľom Š. C. Parákom a „nakazil sa“ zberateľskou vášňou. Neskôr v Mníchove sa pohyboval v umeleckej štvrti a osobne sa zoznámil s viacerými umelcami, ktorí tam v tom čase pôsobili. Boli z rôznych kútov sveta a mnohých z nich postihol podobný osud emigranta ako jeho. Spomína, že tam bolo veľa Čechov aj Slovákov, ktorí odišli po roku 1948 a ďalší po roku 1968. Mnohí z nich získali medzinárodné uznanie.

Michala Želiara Lošonského predstavujeme na výstave ako zberateľa slovenského umenia a obdivovateľa slovenského folklóru. Časť svojej zbierky predstavil trnavským divákom a hosťom tradičného jesenného podujatia pod názvom Trnavské dni. Jeho zbierku možno rozdeliť na niekoľko častí. Tvoria ju obrazy maliarov slovenskej klasiky – olejomaľby, grafiky i kresby známych umelcov ako Miloš Alexander Bazovský, Martin Benka, Ludovít Fulla, ale i mladšej generácie autorov, napríklad Ladislava Gudernu, Vincenta Hložníka, Ladislava Záborského, Milana Lалуhu, Albína Brunovského a ďalších. Zbierka kresieb, grafik a reprodukcii od známeho autora Kolomana Sokola je zastúpená asi poltuctom diel. Zberateľ patrí k obdivovateľom tvorby Slovákov z Kovačice – naivných umelcov, ktorých pozná celý svet. Z nej sú vystavené diela Martina Jonáša, Zuzany Chalupovej, Jána Veňarského, Martina Sokola, Jána Kňazovica a Martina Palušku. Časť zbierky predstavuje i kolekcia ľudových predmetov – textilu, keramiky a výrobkov z dreva i kovu, takých typických pre našu krajinu. Predmety, ktorými sa v zahraničí obklopil, aby sa takto v ďalekom cudzom svete cítil aspoň trochu doma.

Výber zo zbierky Michala Želiara Lošonského predstavujeme Trnavčanom na komornej výstave v kaplnke na radnici. *PaedDr. Simonne JURČOVÁ, foto: V. Malatinková*

Ladislav Čarný: HERMENEUTIKÁ

**Kopplova vila – Galéria Jána Koniarka
Kurátor: Vladimír Beskid**

Ladislav Čarný (1949) patrí k výrazným predstaviteľom generácie umelcov, ktorí nastupovali na slovenskú scénu v 70. rokoch minulého storočia. Prvotné zaujatie jazykom maľby, zrkadlovými objektmi, svetlom a interpretáciami sa postupne rozširuje na nájdené objekty, ucelené inštalácie, svetelné a procesuálne umenie. Po roku 2000 Čarný programovo uplatňuje svoje postkonceptuálne postupy v oblasti nových médií v podobe TV-objektov, video-skulptúr či interaktívnych inštalácií.

Súčasná výstava Ladislava Čarného Hermeneutiká nemá retrospektívny charakter, ale v istom zmysle zúročuje jeho smerovanie v posledných rokoch. Spojovací článok v tom príbehu tvoria dva vstupné „stĺpy“ Hermesov, pokryté kryštalickou soľou, halitom, modrou skalicou a pod., ktoré demonštrujú prebiehanie chemických a fyzikálnych procesov ako symbol transformácie významov. Vychádzajúc zo samotného názvu výstavy, spoločným menovateľom vystavených diel je reflexia textov, ich vnímania a výkladu ako aj (ne)možnosť čítania kultúrnych kontextov. Autor túto nosnú ideu „obrazotextu“ uplatňuje v rozličných rovinách: na výstave sa objavujú mužské a ženské ústa, ktoré vyslovujú hlásky a zvuky, do ktorých sa divák musí ponoriť; ďalej v prítmí vnímame levitujúce SLOVO a prekrývanie jeho synonymami (výraz, floskula, pojem...). V UV svetle sa zjavujú písané a kódované slová či celé dotieravé filozofické otázky, ktoré divák odkrýva iba svojím tieňom, keď sa pohybuje popri stene.

Úvod a záver výstavy je v znamení televízneho a filmového obrazu: na začiatku návštevník prejde sálou 14 televízorov, ktoré sú však za mrežami a otočené k stene, kým na konci sa dostáva do záplavy útržkov kultových filmov (ready-movies) v staromeštianskom interieri. Výstava tak metaforicky otvára mnohé otázky významu slova, jeho očisťovania, zanášania alebo prepisovania, ako aj otázky neprístupnosti, zablokovanosti či nemožnosti prečítania zmyslu obrazovej informácie v dnešnom mediálnom svetle. Prebiehajúce vizualizácie slova, textov a kontextov v pohyblivom elektronickom obraze len plasticky dotvárajú toto hybridné „tekuté“ prostredie v nestabilnom priestore masových slov a médií.

Výstava potrvá do 7. októbra 2009.

GJK

Prof. Ladislav Čarný, narodený v roku 1949 v Žiline, žije a tvorí v Bratislave. Umelec, pedagóg, didaktik. Je absolventom VŠVU v Bratislave (1968 – 74). Participoval na mnohých výstavách na neoficiálnej scéne 70. – 80. rokov; bol členom skupiny A-R. V rokoch 1975 – 1992 učil na Ľudovej škole umenia vo Svite a v Bratislave. Od roku 1992 pedagóg na VŠVU v Bratislave (od r. 2007 ako profesor) a na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Posledné samostatné výstavy: 2004 – GM Plzeň, Galéria Space Bratislava, GMB Bratislava.

Trienále plagátu Trnava 2009

Otvorenie výstav medzinárodnej súťažnej prehliadky plagátovej tvorby Trienále plagátu Trnava 2009 sa uskutoční 21. októbra o 18.00 v Synagóge – Centre súčasného umenia Galérie Jána Koniarka v Trnave.

Trienále plagátu Trnava (TPT) je usporadúvané od roku 1991 pod záštitou Medzinárodnej rady asociácií grafického dizajnu Icoграда. Hlavnými organizátormi sú Galéria Jána Koniarka v Trnave a Trnavský samosprávny kraj. Spoluorganizátormi sú Slovenské centrum dizajnu v Bratislave, Mesto Trnava, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave a kurátorský tím.

TPT 2009 má tri súťažné kategórie – A1 Plagát – profesionálni autori, A2 Plagát – študenti vysokých škôl a novú kategóriu B – Dizajn webových stránok. Do siedmeho ročníka súťaže sa zapojilo 468 grafických dizajnérov z 37 krajín. Ich diela hodnotí medzinárodná porota, zložená z ôsmich odborníkov z oblasti grafického dizajnu.

Organizátori využívajú sedemnášťročné renomé podujatia hlásiaceho sa k tradičným hodnotám, rešpektovaným medzinárodnou komunitou grafického dizajnu a súčasne prinášajú inovácie odrážajúce neustále meniaci sa charakter grafického dizajnu. Nová kategória, B dizajn webových stránok, používa princípy šírenia informácií vo verejnom a súčasne virtuálnom priestore. Preberá a rozširuje vlastnosti a možnosti plagátu. Konfrontácia oboch médií môže osvetliť súčasnú charakteristiku každého z nich, ako aj ich vzájomný vzťah.

Hlavnú časť budú tvoriť výstavy v Kopplovej vile a v Synagóge – Centre súčasného umenia Galérie Jána Koniarka v Trnave s výstavami kategórie A1 – Plagát profesionálni autori – jednotlivci a kolektívy a kategórie B – Dizajn webových stránok. Západoslovenské múzeum v Trnave uvedie výstavu kategórie A2 Plagát študenti vysokých výtvarných škôl. Súčasťou TPT 2009 je aj rad sprievodných podujatí a aktivít, menších výstav, prednášok a workshopov usporiadaných v rovnakom čase aj v iných mestách na Slovensku.

Program TPT prinášame v pozvánkovom servise na 42. strane tohto vydania. Aktuálne informácie budú k dispozícii aj na www.gjk.sk.

GJK

Odišiel nadšenec kníh a stelesnenej histórie

Hovorí sa, že veľké dejiny sú poskladané z malých ľudských osudov. Podobne aj dejiny nášho mesta boli v každej dobe prepletené s osobnými históriami jeho obyvateľov. Takýto svet v malom sa nejednému milovníkovi kníh a obrazov predostrel pri návšteve nenápadného, ale o to zaujímavejšieho antikvariátu nachádzajúceho sa v smere od centra mesta do nemocnice. Bol nielen intímny životným priestorom pre jeho majiteľa Jozefa Petka, ale aj pre všetkých tých, ktorí sa tam radi prišli „nádychať“ atmosféry histórie či sentimentálnej nostalgie zo starých obrazov. No sám majiteľ bol aj diskutérom o zaujímavostiach na vinylových kotúčoch či pátračom po vzácných výťažkoch. Aj pre túto cennú vlastnosť mali návštevy u Jozefa Petka nielen trnavský domcil, ale aj vizitky z hlavného mesta, či širokého okolia.

Žiaľ, tento tvorca mikrosveta kultúrnych aktivít nášho mesta, odišiel do svojho sveta definitívnej histórie v horúci júnový deň vo veku 55 rokov. Svet knižnej rôzno-

rodosti však zostáva – aj vďaka obetavej manželke a dcére, ktoré chcú túto prevádzku aj na pamiatku udržať za každú cenu. „Stále mám pocit, že len niekde odišiel do skladu zobrať nejakú knihu, či obraz. On s týmto priestorom žil, aj keď mal formálne otváracie hodiny, často ste ho tu mohli vídať na spoločných stretnutiach cez víkendy, či dlho do večera,“ spomína manželka Mária Petková.

Pochádzal z Modranky, no čoskoro sa stal Trnavčanom. Jozef Petko bol pôvodným povoláním elektrotechnik, no láska ku knihám, najmä k vojenskej histórii mu, napriek času ponovembrovej neistoty, vnukla myšlienku otvoriť si kníhkupectvo. Trvalo dva roky, kým tieto predstavy dostali reálne kontúry. Začal už v decembri 1992. O knihy však v deväťdesiatych rokoch nebol veľký záujem. Skôr sa mladí študenti či dôchodcovia pýtali na knihy, ktoré vyšli pred desaťročiami. Rozhodovanie ešte umocnilo rozšírenie univerzitného života v Trnave. „A tak sa rozhodol vybudovať v tomto priestore antikvariát. Najprv v skutočne skromných podmienkach, no dokázal sa im tešiť a považoval tento antikvariát za priestor svojho bytu, teda taký, kde sa človek cíti príjemne,“ spomína ďalej Mária Petková. Keďže bol aj milovníkom umenia, knihy doplnil najmä obrazmi, a vytvoril si tam aj drobnú numizmatickú zbierku. Aj vďaka tomu sa ne jeden Trnavčan zastavil „u petka“ na kus reči o tom, čo sa z histórie objavilo na povrchu súčasnosti. Jeho antikvariát sa teda stal aj diskusným krúžkom numizmatikov, či milovníkov literatúry a obrazov. Azda preto, že sa viac cítil antikvariátnikom, živo sa zaujímal o aktivity svojich stavovských kolegov v Bratislave či v Leopoldove. Dnes okrem číselného kódu vpísaného ceruzkou Jozefa Petka do každej knihy patrí medzi plus jeho aktivít aj obohatenie rôznorodosti živej kultúry v Trnave.

Martin JURČO

Sezóna s experimentálnym divadlom i Palárikom

Divadlo Jána Palárika vstúpilo do svojej 36. sezóny. Dramaturgia divadla pripravuje na desať mesiacov päť premiér, pričom každá z nich obohacuje jednu zo žánrových zložiek programového plánu v štúdiu a vo veľkej sále.

Pravidelní návštevníci divadla si zaiste všimli, že v septembrovom a októbrovom pláne niektoré hry nenájdeme, no podľa umeleckého šéfa divadla Jána Zavarského to súvisí so širokou paletou inscenácií uvádzaných v divadle. „Niektoré hry sa nám do programu v priebehu mesiaca jednoducho nezместia. Jednou z nich je napríklad Truth Story. Mnohí návštevníci si myslia, že už nie je v repertoári divadla, no objaví sa v programe v ďalších mesiacoch. Veľa závisí aj od záujmu.“

V predchádzajúcej sezóne zvýšilo Divadlo Jána Palárika svoju príťažlivosť. Nové mená režisérov, zaujímavé tituly, no najmä atraktívne obsadenie, vďaka ktorému prichádzajú do Trnavy aj milovníci divadla z Bratislavy či okolitých miest. Nie každé divadlo sa môže pochváliť, že vo viacerých hrách spolupracuje s poprednými slovenskými hercami. Okrem Božidary Turzonovovej (Vrátila sa raz v noci), Dušana Jamricha a Anny Javorkovej (Tajomstvo Greta Garbo) bude v novej sezóne ďalší zaujímavý hosť. „Na túto sezónu plánujeme inscenáciu Benátky pod snehom s Petrom Kočišom, no zatiaľ nevieme, či sa nám to podarí v takomto obsadení, pretože Peter Kočiš má skutočne nabitý program. Premiéra by mala byť v apríli budúceho roka. Bude to taká horko-smutná komédia o emigrácii a manželských vzťahoch,“ hovorí Ján Zavarský.

Najbližšie divadlo uvedie pôvodnú detskú inscenáciu autora a režiséra Ladislava Kočana *Adelkina cesta za šťastím* (dramaturgickou je Mirka Čibenková). Divadlo Jána Palárika malo kedysi punc scény, ktorá pripravuje inscenácie pre detského a mládežníckeho diváka. Dodnes ostali tejto tradícii verní inscenovaním vždy jednej premiéry hry pre deti. „Detský divák je veľmi vďačný a my myslíme aj na budúcnosť, pretože ak sa detský divák naučí chodiť do divadla, tak sa do neho potom aj vracia. Takže si stále budujeme divácke zázemie,“ podotýka Ján Zavarský.

A o čom je pripravovaná nová autorská inscenácia pre deti? „Myslím, že téma svojím poslaním nie je pre celkom malé deti, skôr pre staršie ako šesťročné. Rozpracoval som tému šťastia a aktualizoval som ju hudbou, pridali sme hip-hopové pesničky a niečo zo životného štýlu, ktorý tento smer nesie. Deti majú radi obraznosť, idú skôr po znaku, slovo nemá pre nich takú váhu ako u dospelých. Príbeh je o hľadaní šťastia, o malej dievčine, slečne Adelke, ktorá je sirota a dostane sa do rodiny boháčov. Nepáči sa jej tam, chce z tohto sveta odísť a na ceste stretne permoníka, ktorý jej sľúbi šťastie. Vymaní sa zo sveta boháčov a v šťastnom svete nájde svojich priateľov. Principiálne sa šťastie nachádza tam, kde sa človek dobre cíti, teda medzi svojimi blízkymi a priateľmi,“ hovorí o inscenácii *Adelkina cesta za šťastím* autor a režisér Ladislav Kočan. Hru uvedú 4. októbra v hlavnej sále Divadla Jána Palárika. Na inscenácii spolupracuje Kristína Kočanová, hudbu a texty napísal Michal Štofej.

Režisér Viktor Kollár pripravuje na november hru anglického autora „fantasy“ literatúry Sira Terryho Pratchetta *Súdne sestry* (dramaturgicky ju pripravil Martin Gazdík). Divadlo Jána Palárika sa pripravuje aj na okrúhle výročie novembrových udalostí spred 20-tich rokov a budúročné okrúhle nedožité narodeniny českého avantgardného mysliteľa, umelca a disidenta Egonu Bondyho (vl. m. Zbyněk Fišer). Pri tejto príležitosti pripravili v štúdiu divadla pásmo 3 x Egon Bondy. „Nadväzujeme tým na experimenty, teda na známe inscenácie uvádzané v tomto komornom priestore, ako bol navštevovaný Jelinekovej Motorest, Ionescova Plešatá speváčka, ale aj Händelov *Temne lákavý svet*. Bude to kompozícia z Bondyho dramatickej tvorby, poézie a filozofickej tvorby,“ hovorí o ďalších plánoch na divadelnú sezónu Ján Zavarský.

Pri príležitosti 140. výročia úmrtia spisovateľa a dramatika Jána Palárika, podľa ktorého je pomenované aj divadlo, a ktorý žil v našom regióne, uvedú v závere sezóny jeho najznámejšiu hru *Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch*. „Rozhodne je jeden z kľúčových bodov nášho repertoáru Ján Palárik – dramatik, nielen preto, že sa po ňom voláme. Doteraz sme mali v repertoári Drotára a Inkognito. Podobne ako pri najnovšej, aj doterajšie inscenácie režíroval Ján Sládeček. Palárik nás nikdy nesklamal, a Ján Sládeček túto našu pripravovanú inscenáciu robil v martinskom divadle s mimoriadnym ohlasom. Je to známy text a blízke prostredie. V budúcnosti by sme chceli uviesť aj štvrtú Palárikovu hru *Dimitrij Samozvanec*. Takže by sme mali od jedného režiséra cyklus všetkých Palárikových hier.“

Divadlo teda dnes prináša pestrú ponuku pre milovníkov všetkých dramatických žánrov. Od komédie, experimentálneho divadla, inscenácie pre deti až po drámu. „Musíme pri voľbe repertoáru citlivo zvažovať, čo nechať, a čo zaradiť do ponuky. Dnes je situácia a doba taká, že ľudia nechcú v divadle vidieť príliš komplikované veci, chcú si oddýchnuť, ale na predstavení, ktoré má úroveň, aj napriek tomu, že je to zábava,“ dodáva umelecký šéf Divadla Jána Palárika.

Martin JURČO

Oslava jubilea s pravou cantičiarskou atmosférou

Trnavský spevácky zbor Cantica nova má už na krku štyridsiatku

Slovné spojenie „jubileum speváckeho zboru Cantica nova“, ktoré v poslednom čase častejšie zaznieva okolo nás i v médiách, nie je na prvé počutie ničím zvláštne. Pre väčšinu Trnavčanov a odborníkov v oblasti zborového spevu však má hlbší zmysel: Je to štyridsať rokov nepretržitej činnosti mladých ľudí – gymnazistov, ktorí sa od roku 1969 pravidelne schádzajú na skúškach, štyridsať rokov spoločného nadšenia, driny, úspechov a občas i pádov, počas ktorých vzniklo dielo, ktoré má zvuk nielen v slovenskom, ale i medzinárodnom kontexte.

■ **Na otázku, čo to pre neho znamená, keď sa povie „Cantica nova“, odpovedá jeden z najpovolanejších, bývalý člen zboru a jeho dlhoročný dirigent Gabriel Kalapoš.**

Po dvadsiatich šiestich rokoch svojho pôsobenia v zbere dobre poznám pocity, očakávania a predstavy mladých ľudí, ktorí po prvý raz prichádzajú na skúšku. V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch minulého storočia bol zborový spev v povedomí mládeže rovnako nepopulárny ako teraz. Ale pamätám sa, že keď som ja sám ako študent prišiel do Canticy zo zvedavosti a s presvedčením, že viem spievať, očarila ma predovšetkým osobnosť zakladateľa zboru – nášho dirigenta Jána Schultzta, ktorý mladých ľudí dokázal získať a nadchnúť pre zborový spev. Dostal aj mňa a docielil, že po štyroch rokoch účinkovania v zbere som bol hrdý na to, že som mohol byť súčasťou kolektívu, v ktorom vládla taká jedinečná atmosféra. Hoci sme boli celkom obyčajní študenti, ktorí pozerali po dievčatách a stvárali rôzne kúsiky, spájala nás chuť niečo spoločne dokázať. Vytvorili sme prekrásne diela, ktoré získali ocenenia na mnohých festivaloch a súťažiach. Keď som sa dozvedel, že pán profesor Schultz bol nútený prerušiť svoju činnosť, veľmi ma to zarmútilo a dal som si slovo, že bez neho už nechcem mať s Canticou nič spoločné. Život je však zvláštny – keď mi po troch rokoch ponúkli možnosť zastupovať počas materskej dovolenky pani Lubov Saganovú, ktorá viedla zbor v rokoch 1980 – 83, začal som zvažovať, že svoje slovo poruším. Napadlo mi, že by som vlastne mohol svoje zážitky, skúsenosti a emócie zo štvorročného obdobia v Cantice záročiť a odovzdať ďalším mladým ľuďom, ukázať im, ako to v zbere bolo a ako to má byť. Z polročného zastupovania bolo napokon dvadsaťšesť rokov práce pri zbere. Za svoje malé víťazstvo považujem skutočnosť, že zborový spev v Trnave nezanikol, ale naopak – vznikli ďalšie zborové telesá, zbor opúšťali maturanti ako hotoví speváci, ktorí ďalej pôsobili v iných zboroch. Najväčšiu radosť však mám z toho, že sa mi podarilo mladých ľudí nadchnúť pre zborový spev podobne, ako profesor Schultz kedysi nadchol mňa.

■ **Takýto obsah teda majú slová Cantica nova pre bývalých a súčasných členov zboru. Čo však znamenajú v širšom, celoslovenskom kontexte?**

Ako som už spomenul, Cantica nova pravidelne získavala ocenenia na celoštátnych súťažiach. Na Slovensku však už približne pätnásť rokov pretrvávajú nepriaznivé situácie v oblasti mládežníckeho zborového spevu. Zbory pri gymnáziách buď nejestvujú alebo sú zväčša len dievčenské a úrovňou neprekračujú hranice mesta či regiónu. Žiaľ,

v porovnaní s Maďarskom, Českom alebo Poľskom je Slovensko Popoluškou. Nemáme zbory, motiváciu ani inštitúciu, ktorá by sa starala o rozvoj zborového spevu na školách. Nemáme ani skladateľské zázemie – súčasná slovenská zborová tvorba v podstate neexistuje, plodné obdobie 60-tych a 70-tych rokov je za nami. Obávam sa, že situácia sa ani v budúcnosti nezlepší, skôr naopak. Chodievam na festivaly – aj ako člen poroty alebo hosť, mám dobré kontakty v Národnom osvetovom centre, ktoré by vlastne malo organizovať zborový život, a vidím, že v prvom desaťročí 21. storočia už len dožívame z toho, čo bolo vybudované v posledných desaťročiach 20. storočia. Aj z tohto pohľadu je 40. výročie zboru Cantica nova výnimočné. Je to zázrak, že ešte existuje, a myslím si, že na Slovensku ani nie je žiadny iný gymnaziálny zbor, ktorý by sa Cantice priblížil dĺžkou trvania.

■ Darí sa aj v súčasnosti získavať nových členov zboru?

Dajú sa nájsť, ale je to čoraz ťažšie, v posledných piatich rokoch záujem o spievanie v zbere klesá. Okrem toho, na základe výskumu, ktorý realizujem v spolupráci s riaditeľmi gymnázií, môžem povedať, že ubúda študentov, ktorí majú hudobné nadanie a predpoklady na spev. Kým pred dvadsiatimi rokmi prišlo na konkurz do zboru približne štyridsať detí a mohol som si z nich vybrať dvadsať najlepších, teraz ich príde desať – dvanásť, a z toho šiesti nemajú sluch. Často nemajú v sebe ani dostatok energie a chuti venovať sa činnosti, ktorá neprináša okamžité výsledky. A naopak, tí, ktorí sú šikovní a činorodí, majú talent aj v iných oblastiach a na spev im preto neostáva čas. Ale treba povedať, že do istej miery je to prirodzené, v histórii zboru vždy boli talentovanejšie i slabšie generácie.

■ Aké kúzo drží zbor pri živote aj v týchto podmienkach? Čo to znamená, keď sa povie „som cantičiar“?

Predovšetkým je to priateľstvo. Najväčší rozdiel medzi kolektívom študentov v triede a kolektívom v zbere je, že napriek prirodzenej rivalite a rozdielnosti pováh cantičiarov ťahajú všetci za jeden povraz, dokážu sa zjednotiť v snahe byť čo najlepšími spevákmi a podať čo najlepší výkon. Cantičiar boli vždy zvláštna „kasta“ – zábavní, veselí, trávili spolu čas aj mimo zborových aktivít, tvorili akoby jedno telo a dušu a často sa tu navzájom „našli“ aj budúce manželské dvojice. Byť cantičiarom však znamená aj drinu, ktorá býva odmenená obrovskou radosťou z úspechu. Túto radosť vníma aj publikum a vzniká spätná väzba, ktorá sa podieľa na úžasnej atmosfére sprevádzajúcej koncerty Canticy novy.

■ Je známe, že výročné koncerty zboru bývajú nielen atraktívnou hudobnou, ale aj spoločenskou udalosťou. Trnavčania preto právom očakávajú, že oslavy štyridsiateho výročia vzniku Canticy novy budú výnimočné. Aký program ste pri tejto príležitosti pripravili?

Štyridsiatka je okružle výročie a ťažko povedať, čo bude o desať rokov, preto som si povedal, že toto jubileum musíme osláviť na úrovni úspešnej histórie zboru. Vzhľadom na to, že mladí nemajú radi zabehnuté záležitosti, rozhodol som sa, že naštudujeme výborné dielo dánskych autorov Jensa Johansena a Erlinga Kullberga – rockové oratórium Eversmiling liberty. Vychádza z biblického námetu, použitý je v ňom text z oratória Georga Fridricha Händla Judáš Makabejský a v Trnave 26. septembra (pozn. red.: koncert bol po uzávierke tohto vydania) uvedieme jeho slovenskú premiéru. Spojenie rockovej kapely so zborovým spevom vytvára jedinečný celok, ponúkajúci široký žáner melódií. Mária Čírová a Kamil Mikulčík sú zárukou, že sólové party budú ozdobou tohto diela, ktoré má šancu osloviť mladú generáciu. Rockové oratórium preto plánujeme uviesť nielen v Trnave, ale ukážky z neho chceme ponúknuť

prostredníctvom ministerstva školstva aj gymnáziám na celom Slovensku s cieľom motivovať študentov k zborovému spevu.

Po septembrovej premiére rockového oratória pripravujeme na 16. október koncert v Divadle Jána Palárika. Stretnú sa na ňom bývalí cantičiari, ktorí sa stali osobnosťami v rôznych oblastiach života. Teším sa na to, ako si spoločne zaspomíname na naše cantičiarske roky. Samozrejme, nebude chýbať ani hudba v podaní zboru a jeho bývalých členov.

Ťažiskom osláv bude slávnostný koncert, ktorý sa uskutoční 7. novembra v aule Materiálovotechnologickej fakulty STU na Paulínskej ulici. Pozvali sme aj zbory Technik Akademik, Tirnavia a Kruhy, ktoré sú úzko zviazané s činnosťou zboru Cantica nova, pretože v nich spievajú bývalí cantičiari. Určitou zaujímavosťou bude prezentácia zboru s názvom Cantica znova, ktorý symbolicky vyjadruje skutočnosť, že jeho členovia sa po rokoch vrátili k svojmu dirigentovi a znova sa venujú zborovému spevu. Ja však nerád používam tento názov, lebo aj bývalých členov stále vnímam ako cantičiarov. V rámci tohto koncertu sa uskutoční aj rozlúčka s maturantmi a uvedenie pamätnej publikácie a CD-čka k 40. výročiu zboru Cantica nova s tým istým výberom skladieb, aký odznie na koncerte. Na záver bude spoločné vystúpenie všetkých zborov s piesňou Aká si mi krásna. Ja sa na to veľmi teším a som presvedčený, že to bude manifestácia toho, čo nás za tie roky spája, spontánna oslava, na ktorej bez dlhých slov zavládne tá pravá cantičiarska atmosféra.

Elena URSINYOVÁ

Absolventi napísali knihu o svojom gymnáziu **Július Molnár – Branislav Matoušek – Peter Horváth: Gymnázium** **Jána Hollého v Trnave v prvej polovici 20. storočia 1900 – 1953**

Trojica bývalých študentov a absolventov napísala knihu o svojom gymnáziu. Venovala ju profesorom a študentom strednej školy, ktorá sa bezpochyby radí tradíciou, počtom absolventov a ich uplatnením v ďalšom štúdiu a praxi k najlepším svojho druhu na Slovensku.

Prvé oslovenie čitateľa publikácie je od predstaviteľa Trnavského samosprávneho kraja Ing. Tibora Mikuša ako zriaďovateľa školy. V príhovore kladie dôraz na úctu k tradíciám a zodpovednosť za budúcnosť, k čomu v trnavskom regióne prispieva aj jubilujúce gymnázium v 90. roku svojho trvania (vzniklo v roku 1919 ako Československé štátne gymnázium J. Hollého z predchádzajúceho klasického maďarského gymnázia). V titule uvedená trojica autorov si „podelila“ jednotlivé kapitoly, z ktorých prvé dve, venované histórii školstva do roku 1918 a potom k dejinám samotného gymnázia do roku 1953 po školskú reformu a vznik Jedenástočnej strednej školy, napísal PhDr. Peter Horváth. V ďalších kapitolách sa ako autori striedajú RNDr. Branislav Matoušek, CSc., a MVDr. Július Molnár, CSc. Začínajú prehľadom všetkých pedagógov pôsobiacich na gymnáziu v rokoch 1900 – 1953, ich charakteristikami životnými i profesijnými. A tu treba povedať, že v titule knihy uvádzanú prvú polovicu 20. storočia rozširujú autori o ďalšie tri roky (končia neblahým rokom menovej aj školskej reformy), čo je vlastne bonusom pre čitateľa. Medzi pedagógmi školy sú mnohí profesori, ktorí znamenali veľa pre školu, mesto aj región, nehovoriac o ich zásluhách nielen pre Slovensko, ale aj

o ich vedeckom, kultúrnom, športovom a spoločenskom dopade v európskom, ba dokonca i vo svetovom meradle.

Na základe archívnych materiálov autori zostavili prehľad maturantov gymnázia za roky 1900 – 1953. Prvých 10 ročníkov do roku 1909 je zoznam len menovitý, v ďalších, až do zániku (premenovania) gymnázia v roku 1953, sú uvedené aj dáta a miesto narodenia absolventov, čo zrejme uľahčí súčasným čitateľom „pátranie“ po svojich predkoch a či známych, ktorí na gymnáziu študovali.

Takmer 90 strán z 320-stránkovej knihy je venovaných pomaturitnému pôsobeniu a uplatneniu abiturientov trnavského gymnázia. Autori po dlhoročnom starostlivom zbieraní údajov predložili (skoro) reprezentatívnu vzorku absolventov, ktorá dokazuje významnosť trnavského gymnázia spomedzi ostatných slovenských stredoškolských inštitúcií. A tu tiež treba povedať, že prehľad neobsahuje všetkých abiturientov školy, ani ich charakteristiky nemôžu byť pri všetkých úplné, lebo sa viažu na pohľady autorov a ich poznatky, získavané v mnohých prípadoch len veľmi obtiažne. Preto sú charakteristiky uvádzaných absolventov z pohľadu čitateľa nepomerné: niektorí majú uvedené len hlavné údaje (dátum a miesto narodenia, rok maturity, prípadne ďalšiu vyštudovanú oblasť a miesto pôsobenia) u iných, najmä známejších osobností, kde sa dalo čerpať aj z iných podkladových materiálov, ako sú slovníky a encyklopédie, je popis pochopiteľne obsažnejší. Toho sú si autori vedomí a už vopred ďakujú za doplnenie prehľadu (pre prípadné ďalšie vydanie? – pozn. J. M.)

Z archívnych materiálov školy napísal B. Matoušek (takmer) už zabudnuté kapitoly z dejín trnavského gymnázia, v ktorých opisuje situáciu pred 15. 3. 1919 (zo spomienok a materiálu študenta a absolventa Ivana Urbánka) a po tomto dátume z výročných správ, písaných bývalými riaditeľmi a profesormi školy.

Je mimoriadne cenné, že Július Molnár do publikácie zaradil jeden výnimočný dokument, ktorý je prepisom 168 ručne písaných strán, spracovaných riaditeľmi Františkom Špačkom, Eduardom Filom a naposledy Jozefom Trochtom ako kroniku školy, podrobne zaznamenávajúcu život gymnázia po dobu 23 rokov. Pôvodný materiál sa, žiaľ, stratil, ale zachovala sa jeho xeroxová kópia, ktorú J. Molnár pre jej význam aj dôležitosť uvádza a sprístupňuje čitateľom prvý raz v úplnosti. Uvádzajú sa v nej podľa jednotlivých školských rokov významné udalosti v živote školy, zloženie a zmeny pedagogického zboru, školské oslavy, výlety, maturity a pod.

Takmer v závere je príhovor súčasného riaditeľa školy, t. č. sídliacej v Trnave už na sídlisku Na hlinách, RNDr. Františka Klottona. Pochopiteľne, nechýba zoznam použitej literatúry, záver v slovenčine, nemčine a angličtine a poďakovanie autorov všetkým inštitúciám a jednotlivcom, ktorí prispeli k vydaniu publikácie. Bonusom pre čitateľa je CD Balady od Trnavy, nazvané Od dedka cez otca k synovi, autora JUDr. Ing. Williama Schmidta, MSc., ktorého pomoc pri vydaní knihy je merateľná s pomocou Trnavského samosprávneho kraja a Nadácie „Trnava Trnavčanom, bez pomoci ktorých by dielo nemohlo byť publikované.

Listovanie v ojedinalej publikácii, vari jedinej na Slovensku, ktorá sa tak podrobne venuje profilu jednej školy, prinesie čitateľovi nejednu zážitok a obohatí jeho poznanie nielen o škole, ale aj o meste Trnava a pedagógoch, ktorí tu pôsobili, a študentoch, ktorí školu navštevovali. Knižka nepochybne zaujme dôležité miesto v knižniciach záujemcov o trnavskú históriu aj o slovenské školstvo a verím, že podnieti viacerých ľudí na doplnenie poznatkov a údajov uvedených v knihe, ktoré, pri všetkej úcte, nemohli autori získať. Zaslúžia si však našu pochvalu za napísanie neobyčajného diela.

Mgr. Ján MIČKA (tiež žiak, študent a absolvent školy na Hollého ul.)

So Sovietskym zväzom na večné časy a nikdy viac!

Až do tohto okamihu to bol novembrový deň, ktorý sa takmer ničím neodlišoval od rovnakého dátumu pred rokom, dvomi, tromi, desiatimi... No čas zrazu zastal. Diváci sa prebrali a s vytreštenými očami bezhlasne revali: „A je to tu, je to tu! KONEČNE JE TO TU!!!“

Hmlisté novembrové ráno, o dve minúty štvrt na osem. Vyrážam z deväťbytovky na Hajdóczyho ulici a bežím okolo atletického štadiónu. „Ahóój, pées,“ zdravím veľkého hnedého havkáča, ktorý na mňa pravidelne každé ráno čaká na rohu a teší sa, že dnes ma už konečne dobehne a pohryzie do zadnej nohy. Letím ako blázon cez Sláviu, okolo športovej haly Družba, udieram si rukou do hrude, dychčím, kašlem a až pred Námestím SNP s úľavou konštatujem, že pes to opäť vzdal. Spomalím, a po niekoľkých hlbokých nádychoch sa upokojím natoľko, že vládzem pozdraviť pracovníka poisťovne Střelca. Až po poštu kráčame spolu, potom sa Střelec chytí za srdce a hovorí: „Jdi si dál sám tím svým dlouhým krokem, já si pudu koupit noviny.“

V miestach, odkiaľ v päťdesiatych rokoch zmizol Trojičný stĺp, vybieham po schodoch travertínového námestia v duchu sovietskej architektúry a vrazím do mliečného baru. Dám si kakao, dva sladké rožky a sadám k Janovi Dalákovi, ktorý práve dlabe svoj každodenný čokoládový puding a kefir. Pozorne počúvam rozhlas po drôte, či ešte nehlásia pol ôsmej. Keď začnú pípať, nedojedený vyrážam na Ulicu Februárového víťazstva. Míňam MNV a miesto, kde som ako malý chlapec za korunu chodil každú nedeľu doobeda do kina Tatra na program, ktorý sa volal Kino Čas.

Fičím okolo predajne gramofónových platní, Čs. sporiteľne, obchodu s hudobnými nástrojmi, predajne nábytku a mestského domu osvetly. Potom prebieham na druhú stranu ku Kostolu Sv. Heleny a šibnem okolo okresného súdu.

Po mojej lavici je Ružový park a po pravici, za cestou, obrovská tribúna vyzdobená československými a sovietskymi štátnymi zástavami a s obrovským obrazom Lenina, pod ktorým sa skvie nápis **SLÁVA VELKÉMU OKTÓBRU**. Celej paráde navrchu dominuje nápis **POZDRAVUJEME 57. VÝROČIE VELKEJ OKTÓBROVEJ SOCIALISTICKEJ REVOLÚCIE**.

Vbieham do budovy, v ktorej pomáham osvetou budovať socialistickú vlasť. Zvonku pekne vymaľovaná historická stavba je v hroznom stave. Aj strecha zateká. V bývalej banke je okresná knižnica, kancelárie Stavoprojektu a moje pracovisko – Okresné osvetové stredisko v Trnave. Úderom ôsmej sa všetci zamestnanci zhromaždia v miestnosti osvetovej knižnice. Začína sa slávnostná „desaťminútovka“. Súdruh z nadriadenej inštitúcie na úvod vyzdvihuje nerozlučné spojenectvo a bratskú spoluprácu so ZSSR, Mesiac československo-sovietskeho priateľstva (MČSSP) a oslavy VOSR, ktoré sa v tomto roku začali v Trnave už 6. novembra manifestačným slávnostným zhromaždením v kine Hviezda, lampiónovým sprievodom pionierov a socialistickej mládeže a ohňostrojom z mestskej veže. Informuje nás, že dnes sa na pracoviskách a školách uskutočnia verejné stranické schôdze, ktorých sa povinne zúčastnia všetci pracovníci. Plamenne hovorí o odkaze VOSR, besedách, týždňoch sovietskych filmov a sovietskej kuchyne, kvízových programoch a koncertoch, ktoré nás pri tejto príležitosti čakajú, ako aj o ukončení MČSSP, ktoré v decembri urobí Dedo Mráz so Snehulienkou. Na záver presvedčivo vyhlási, že oslavy budú prekypujúcim žriedlom inšpirácií a hlbokých zážitkov, ktoré pomôžu mobilizovať sily nás všetkých pri realizovaní záverov IX. zjazdu KSČ a naplňaní úloh 4. a 5. roku päťročnice.

Obedujeme v Kryme. Je týždeň ruskej kuchyne. Začíname stoličnou vodkou, nasleduje boršč a cipliata v kozáckej donskej omáčke. Na záver na posilnenie opäť stoličná, aby sme aj my, nestraníci, so ctou zvládli účasť na verejnej straníckej schôdzi v kinosále Kultúrneho domu pionierov a mládeže.

Dom pionierov sídli v historickej budove postavenej za panovania Márie Terézie. V časocho svojho vzniku patrili kaštieľ k stavbám, ktoré si šľachtici stavali ako výletné sídla za hradbami Trnavy. Do roku 1948 v ňom bývali mníšky. Z čias šľachtických majiteľov v ňom zostali záchody a malá divadelná sála s javiskom krytým tmavočervenou oponou. Pod ním je pripravený stôl a pult pre rečníkov.

Vonku sa medzitým zotmelo. Riadiaci pracovníci zúčastnených organizácií jeden za druhým hovoria to isté, čo už povedal pracovník nadriadenej organizácie v rannej desaťminútovke. Časť divákov začala driemať hneď, ostatní sa kolegiálne pridávajú. Hypnotickú silu rečenia umocňuje vypitá stoličná. Spomínam si na príbeh kamaráta Jožka Mórica, ktorý ako vysokoškolský absolvent odslúžil rok vojny v Českých Budějoviciach. Veliteľ útvaru ho raz požiadal, aby mu vypracoval prejav k výročiu VOSR. Potom za ním prišli ešte dvaja lampasáci a žiadali to isté. Móric vložil do písacieho stroja o dve A-štvorky a dva kopírovacie papiere viac. Na slávnostnom výročí VOSR potom čítali lampasáci ten istý prejav trikrát za sebou. Kapitán si neskôr Jožka predvolal, dlho mu hľadel do očí a napokon rezignovane vypotil: „Mořici, vy jste nám dal...“

S nasadením všetkých síl premáham spánok. Keď rečnil riaditeľ múzea, driemali už aj jeho predrečníci a ostatní riadiaci straníci. Napriek tomu však aj on chcel svoj prejav zavříř obligátnym nadšeným zvolaním, ktoré tento večer už niekoľkokrát odznelo.

Doprial si dramatickú pauzu, pozrel smelo do hľadiska a skrikol: „So Sovietskym zväzom na večné časy a nikdy viac!“

Čas zrazu zastal. Diváci sa prebrali a s vytreštenými očami bezhlasne revali: „A je to tu, je to tu! KONEČNE JE TO TU!!!“

Končil sa 7. november 1974. Až do tohto okamihu to bol deň, ktorý sa takmer ničím neodlišoval od toho istého dátumu pred rokom, dvomi, tromi, desiatimi...

Marián MRVA

„Sakarovci“ krôčik od turnajového prvenstva

Mestská športová hala v Trnave patrila pred štartom extraligy spomienkovému turnaju, 4. ročníku Memoriálu poslanca MZ Mariána Hirnera v hádzanej mužov o Putovný pohár primátora mesta Trnavy. Technickú realizáciu mal na starosti domáci Hádzanářský klub 47 pod vedením Ing. Alexandra Ulašina. Na príprave spolupracovalo Mesto Trnava a rodina Hirnerovcov. Pred začiatkom dvojdnového podujatia sa členovia organizačného štábu, rodinní príslušníci a kamaráti poklonili Mariánovej pamiatke pri jeho hrobe na trnavskom cintoríne.

Marián Hirner, účastník MS 1978 v Dánsku, sa stal dvojnásobným víťazom ankety o najlepšieho hádzanára ČSSR. Zaradili ho do výberu All stars Slovenska 20. storočia. Bol prvým Slovákom, ktorý sa dostal do nemeckej bundesligy (TV Grosswallstadt). Víťaz ankety z roku 1999 o trnavského hádzanára storočia sa v rodnom meste angažoval jedno volebné obdobie aj vo funkcii poslanca mestského zastupiteľstva. Viedol komisiu mládeže a športu. Nezabudnuteľný trnavský rodák (* 5. 7. 1953), 162-násobný reprezentant ČSSR a jeden z najlepších federálnych brankárov

v celej histórii, náhle zomrel 25. 2. 2005 vo veku 51 rokov. Prvú marcovú nedeľu 2009 si ho trnavská radnica uctila čestným občianstvom in memoriam.

■ **Memoriál M. Hirnera 2009:** 1. TJ Štart Nové Zámky 5 bodov (82:77), 2. HC THP Topvar Topoľčany 4 (86:78), 3. HK 47 Trnava 3 (65:64), 4. ŠKP Bratislava 0 (75:89).

„V predošlých troch ročníkoch Hirnerovho memoriálu nebol domáci HK 47 tak blízko k celkovému prvenstvu ako teraz. Primát sme mali na dosah. Sami sme si to prešustrovali v posledných sekundách zápasov s Novými Zámkami (prehra o 2 góly) a Topoľčanmi (remíza). Inak, na Mariána si uchovávam veľmi kladné, pekné spomienky. Dodnes ho nosím v srdci. Ako hráča, trénera a najmä ako človeka. Pred očami mám deň, keď sa vrátil z úspešného brankárskeho pôsobenia v Nemecku. Pisal sa rok 1992. Vtedy doma sa stal funkcionárom, onedlho nás prevzal ako hlavný tréner a pod jeho taktovkou sme získali v sezóne 1993/94 majstrovský titul. Doteraz jediný v trnavskej hádzanárskej vitríne,“ konštatoval Ondrej Sakar, dlhoročný hráč a od tohto leta hlavný tréner extraligovej Trnavy.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Na margo premiéry ITF Empire Trnava Cup

Trnavský tenis je na vzostupe. Popri úspechoch mládežníckych družstiev TC Empire v majstrovstvách SR, spomeňme predovšetkým 3. miesto mužov v extralige 2009. S jedlom rastie chuť. Cez leto dostal priestor 1. ročník tenisového turnaja žien (25 000 USD). Na antukových dvorcoch mestského športového areálu v lokalite Na rybníku privítali organizátori ITF Empire Trnava Cup 2009 v oboch hlavných súťažiach tenistky zo 14 krajín.

Prvé finále ozdobilo najvyššie nasadený pár Sandra Klemenschitsová (26 rokov) – Vladimíra Uhlířová (31 rokov, deblová špecialistka). Skúsený rakúsko-český tandem (ranking 221. miesto) si v rozhodujúcom súboji hladko poradil so súperkami z ČR, Michaelou Paštikovou – Darinou Šeděnkovou (6:4, 6:2). Víťazky nestratili v celom trnavskom turnaji ani set.

Doteraz najkvalitnejší tenisový festival žien v celej bohatej histórii trnavského športu podčiarkli svojou účasťou tri hráčky druhej stovky svetového rebríčka WTA: Sandra Záhlavová, jej príbuzná Barbora Záhlavová – Strýcová („Barbora si za manžela vzala môjho bratranca,“ vysvetlila Sandra) a Rakúšanka Yvonne Meusburgerová. „Som veľmi unavená, no nesmierne šťastná. Na moju trnavskú premiéru mi zostanú pekné spomienky,“ neskrývala spokojnosť 25-ročná Meusburgerová, turnajová trojka, po finálovom víťazstve 7:6 (tajbrejk 7:0), 7:5 nad najvyššie nasadenou, Češkou S. Záhlavovou (110. v rebríčku WTA). Známa rakúska reprezentantka zaujala divákov rozvážnym, pokojným správaním sa, bez akýchkoľvek známok nervozity. „Rada tak hrám,“ prezradila s úsmevom. Podľa jej slov sa herne cíti dobre a ešte v tejto sezóne by sa chcela vrátiť do svetovej stovky. Jej finálová súperka dodala: „Pokazený tajbrejk a prešustrovaný náskok 4:2 v druhom sete mi na psychike nepridali. Ale aj tak budem na tenisovú Trnavu spomínať v dobrom. Ja som v elitnej stovke WTA ešte nikdy nefigurovala, pokúsim sa do nej čo najskôr posunúť,“ konštatovala 23-ročná S. Záhlavová.

V 32-člennom poli hlavného turnaja v Trnave malo Slovensko najpočetnejšie zastúpenie, z osmičky sa však do 3. kola neprebojovala žiadna tenistka. Smola

postretla úspešnú kvalifikantku, iba 18-ročnú Zuzanu Luknárovú z Piešťan, ktorej žreb postavil do cesty turnajovú jednotku S. Záhlovú. Luknárová s ňou prehrala 5:7, 2:6.

Ďalší tenisový sviatok, tentoraz pre mužov, pripravili organizátori z TC Empire Trnava, a. s. (od 1. 8. bola táto obchodná spoločnosť premenovaná z doterajšej akciovej spoločnosti TC Slávia) na druhú polovicu septembra. Keďže ATP Challenger Trophy 2009 (dotácia 75 000 USD) sa skončil 27. 9., teda po uzávierke tohto čísla Noviniek z radnice, prinesieme jeho výsledky v novembrovom vydaní nášho mesačníka.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Atletika: Mračnová chváli Trnavčanov

Atletické majstrovstvá SR družstiev mužov a žien v Trnave, v ktorých obhájili lanské prvenstvo oba tímy AK Spartak Dubnica nad Váhom, mali v utorok 15. 9. dôstojný rámec. Atmosféra podujatia sa páčila tiež predstaviteľom magistrátu, na čele s viceprimátorom mesta Trnavy Ing. Jozefom Pobieckým. Štáb pracoval pod taktovkou Ing. Vladimíra Gubrického, predsedu AŠK Slávia Trnava. „Tešíme sa z úspešného priebehu, ale aj z obhajoby bronzovej pričky našich mužov,“ povedal Gubrický.

Spokojnosť neskrývala ani predsedníčka Slovenského atletického zväzu Dr. Mária Mračnová, dvojnásobná účastníčka OH v skoku do výšky (4. a 6. miesto). „Národný šampionát družstiev a finále GPS jednotlivcov, za účasti 250-členného poľa, dali vydarenú bodku za doteraz najúspešnejšou sezónou atletiky v SR. Vďaka obetavým funkcionárom v Trnave bolo podujatie pripravené na vysokej úrovni,“ konštatovala Mračnová na margo 5-hodinového programu na Mestskom atletickom štadióne Antona Hajmássyho.

Niektoré kluby si na hostovanie pozvali zahraničných atlétov. Najväčšou hviezdou bol svetoznámy africký vytrvalec, 23-ročný Collins Kosgei z Kene, štartujúci v drese Dubnice. Elegantne bežiaci hosť sa hral so súpermi ako mačka s myšou. S výraznou prevahou triumfoval na 3 000 m cez prekážky a o 2 hodiny neskôr aj na 5 000 m. „V Trnave som štartoval prvý raz. Naše preteky boli v príjemnom počasí, aj keď lepšie výkony znemožnil vietor. Hoci som v sólo-behoch zaostal za svojimi osobnými rekordmi, teším sa, že dvoma prvenstvami som prispel k dubnickej obhajobe tímového titulu. Za tento klub hostujem už štyri sezóny a našiel som tu veľmi dobrú partiu. Išlo o moje posledné štarty v roku 2009,“ prezradil sympatický kenský atlét Kosgei.

Jaroslav LIESKOVSKÝ

Lesný beh zdravia

Mesto Trnava a Občianske združenie beh.sk usporiadali 30. ročník Lesného behu zdravia Kamenným mlynom. V rekordnom pelotóne obul najrýchlejšie maratónky domáci Ľuboš Ferenc (prvý zľava). Na snímke Marty Országhovej preberá víťaznú trofej z rúk predsedu Klubu rekreačného behu v Trnave Jána Szabu (vpravo hlavný rozhodca Karol Duffek, 76-ročná legenda trnavského športu).

-lies-

Športové pozvánky na október

■ **ATLETIKA:** 11. októbra o 10.00 h 35. ročník Malokarpatského maratónu (42 195m), štart a cieľ pred Študentským domovom Miloša Uhra na Ulici Jána Bottu; 10. – 11. októbra o 10.00 h Trnavské viacboje dospelých a dorastu, Mestský atletický štadión Antona Hajmássyho (deň predtým Šprintersky trojboj).

■ **FUTBAL:** 17. októbra o 16.00 h FC Spartak – FC Nitra, 31. októbra o 16.00 h FC Spartak – MŠK Žilina, Corgoň liga, Mestský štadión Antona Malatinského; na tom istom trávniku hrá aj druholigový Spartak B: 11. 10. o 10.30 h so Slovanom Nemšová a 25. 10. o 10.30 h s ŠK Bernolákovo.

■ **HALOVÝ FUTBAL:** 10. októbra o 9.00 h Medzinárodný turnaj priateľstva 2009 o Pohár veľvyslancu Srbska v SR (premiérov aj šachová simultánka), Mestská športová hala.

■ **KULTURISTIKA:** 24. októbra o 15.00 h v Dome kultúry na Trojičnom námestí 20. ročník Grand Prix Slovakia, nominačná súťaž mužov na majstrovstvá sveta.

(Podrobnejšie informácie o uvedených i ďalších športových podujatiach nájdú záujemcovia na internete trnava.sk – sekcia Aktuality a prednadrzie.sk – sekcia Športové správy.)

-lies-

Prednášky o osteoporóze a reumatizme

Liga proti reumatizmu na Slovensku, miestna pobočka Trnava, pozýva záujemcov na odbornú prednášku, ktorá sa uskutoční 21. októbra o 15.30 h v zasadačke bývalého Tatraskla na Trhovej ulici 2.

O prevencii, diagnostike a liečbe osteoporózy bude hovoriť MUDr. Pavol Dobrovodský, na tému reumatické ochorenia u detí si pripravila prednášku MUDr. Eva Vrtíková. Obaja prednášajúci sú z Fakultnej nemocnice v Trnave.

Kampaň za duševné zdravie

Nezisková organizácia KOMPAS – Komunitná pomoc a starostlivosť, n. o., v spolupráci s Mestom Trnava a s finančnou podporou Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) pripravila Kampaň za duševné zdravie, ktorá bude prebiehať od 21. 9. 2009 do 21. 11. 2009 na území mesta Trnavy.

V bohatej programovej ponuke bude zabezpečený kontakt s odborníkmi z oblasti duševného zdravia (psychiatri, psychológovia, sociálni pracovníci) v rámci prednáškového programu, v nízkokoprahovom informačno-poradenskom centre duševného zdravia, ako aj v rámci ďalších podujatí, určených pre všetkých so záujmom o otázky duševného zdravia a choroby.

Duševné ochorenia sa vo vysokej miere vyskytujú všade na svete, pričom spôsobujú utrpenie, pocity izolácie v spoločnosti, zhoršenie kvality života a samotu, a to nielen pre samotných pacientov, ale i pre ich príbuzných a blízkych. Duševné ochorenia nie sú iba psychózy ako schizofrénia, ktoré sú často prezentované v médiách skresleným a odpudivým spôsobom. Patrí medzi ne napríklad aj depresia, rôzne typy závislostí, ochorenia spojené so starobou, či poruchy vyvolávané stresom. Predpokladá sa, že do roku 2020 bude depresia v rozvinutých krajinách najvýznamnejšou príčinou ochorení.

Problematika starostlivosti o duševne chorých je napriek tomu stále odsúvaná na okraj verejného záujmu a niektoré témy, ktoré s duševným ochorením úzko súvisia, sú v mnohých prípadoch verejnosti tabuizované alebo sú zaťažované mnohými mylnými predstavami a predsudkami. Zásadné zlepšenie postoja verejnosti k tejto problematike preto predpokladá, že sa na túto tému bude častejšie hovoriť v médiách a formou usporadúvania kultúrnych a spoločenských akcií vstúpi do širšieho povedomia ľudí.

Našou snahou je prostredníctvom odborných prednášok, spoločenských stretnutí a kultúrnych podujatí vytvoriť priestor pre diskusiu o otázkach duševného zdravia medzi odborníkmi, občanmi so zdravotným postihnutím a širokou verejnosťou. Zmyslom celej akcie je čo najviac informovať verejnosť o problematike duševne chorých ľudí a ich príbuzných, o duševnej hygiene ako prevencii duševných ochorení i o aktivitách organizácií pôsobiacich v sociálno-zdravotnej oblasti. Tým chceme zároveň prispieť ku zlepšeniu postoja k duševne chorým, ako aj ku väčšej tolerancii spoločnosti.

Veríme, že si z bohatej ponuky programu vyberiete, prídete sa poučiť, poradiť i pobaviť, a svojou účasťou podporíte myšlienku Kampane za duševné zdravie. Budeme tiež vďační, ak sa vyjadrením svojho názoru zapojíte do nášho prieskumu verejnej mienky, ktorý budú realizovať naši dobrovoľníci v priebehu jednotlivých podujatí.

Tešíme sa na vás!

Mgr. Dita Leczová, riaditeľka KOMPAS, n.o.

Kampan' za duševné zdravie – program

■ Prednášky a besedy s odborníkmi pre širokú verejnosť

na Trhovej ulici 2 na 2. poschodí
(bývalé Tatrasklo)

8. 10. od 17.00 do 19.00 h Schizofrénia
– Mgr. D. Leczová

15. 10. od 17.00 do 19.00 h
Alkohol a drogy – závislosti okolo nás
– PaedDr. L. Hornáčková

22. 10. od 17.00 do 19.00 h Depresia a úzkosť – MUDr. Magdaléna Frečer

29. 10. od 17.00 do 19.00 h Poruchy príjmu potravy – čo by sme mali vedieť? – Bc. Vierka Jamrišková

■ Keď duša tvorí...

Výstava umeleckej tvorby ľudí so skúsenosťou s duševným ochorením

Vernisáž: 6. októbra o 16.00 h v západnom kridle trnavskej radnice. Súčasťou vernisáže bude prezentácia básnickej tvorby poetky Ruženy Šípkovej. Výstava bude otvorená od 7. 10. do 15. 10. denne v čase od 14.00 do 18.00 h

■ Filmové predstavenia spojené s diskusiou s odborníkmi v kine Hviezda

5. 10. o 17.00 h ČISTÁ DUŠA (2001), réžia: Ron Howard, téma: schizofrénia

12.10. o 17.00 h KEĎ MUŽ MILUJE ŽENU (1994), réžia: Luis Mandoki, téma: alkoholová závislosť

Oba tituly zaujímavo opisujú životy ľudí s duševnou poruchou. Po premietaní filmov budú na vaše otázky odpovedať odborníci na duševné zdravie

■ Informačno-poradenské centrum pre duševné zdravie

od 23. septembra do 18. novembra každú stredu v čase od 15.30 do 18.00 h na radnici

Psychológ a sociálny pracovník vám v dôvernej atmosfére poradia v oblasti duševného zdravia, duševných ochorení, medziľudských vzťahov a ďalších otázkach, na ktoré hľadáte odpovede

Recepty zeleninových jedál

Recept zo súťaže zeleninových jedál Dni zdravia

Zelerový šalát

Potrebuje: väčší zeler, 2 sladkokyslé jablká, stredne veľkú cibuľu, 100 gramov vlašských orechov, olej, citrón, čierne korenie, soľ.

Zeler uvaríme, ošúpeme a pokrájame na tenké plátky. Pridáme jablká pokrájané na plátky. Pokvapkáme citrónom.

Zálievka: do horúcej vody vlejeme ocot, pridáme korenie, soľ a na jemno posekanú cibuľu. Vlažné nalejeme na zeler, pridáme posekané orechy a olej, premiešame a necháme odstáť. Podávame s opečenou bagetou.

Recept do súťaže zaslala Z. Nováková

Recept zo zahraničia

Karfiol na rímsky spôsob

Potrebuje: karfiol, cibuľu, cesnak, petržlenovú vňať (vo väčšom množstve), paradajky, paradajkový pretlak, soľ, čierne korenie, sušený rozmarín, parmezán (alebo iný tvrdý syr na strúhanie).

Na oleji osmažíme nasekanú cibuľu, cesnak a petržlenovú vňať. Paradajky sparíme, ošúpeme a pokrájané pridáme do panvice spolu s paradajkovým pretlakom, soľou, rozmarínom a korením. Vložíme ružičky karfiolu a dusíme do mäkka. Podávame posypané parmezánom s opečenou bagetou potreťou cesnakom a olejom.

Rubriku pripravuje MUDr. Bohumil Chmelík

Ospravedlnenie

Nezisková organizácia KOMPAS – Komunitná pomoc a starostlivosť, n. o., uverejnila v mesačníku Novinky z radnice číslo 7/8 na 38. strane článok pod názvom Invalidné dôchodky a sociálne zabezpečenie pacientov s duševným postihnutím, ktorého autorom bol Mgr. Peter Špalek. V predmetnom článku boli uvedené niektoré nepresné a neúplné informácie, týkajúce sa preukazu občana ZŤP, za ktoré sa týmto všetkým čitateľom ospravedľujeme. Zároveň uvádzame upravené znenie týchto informácií:

Preukaz občana ZŤP

Pri podaní žiadosti občana o vydanie preukazu stanoví posudkový lekár mieru funkčnej poruchy. Ak je 50% a viac, vydá sa rozhodnutie o miere funkčnej poruchy a o tom, že sa občan považuje za ťažko zdravotne postihnutého na účely vydania preukazu ZŤP. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vydávajú dva druhy preukazov – bez sprievodcu alebo so sprievodcom. Preukaz ZŤP so sprievodcom je označený červenou čiarou a vydáva sa v prípadoch, keď je ťažko zdravotne postihnutý občan na sprievodcu odkázaný. Za sprievodcu sa považuje občan alebo pes so špeciálnym výcvikom, ktorý poskytuje občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím sprievod na zabezpečenie pohybu, orientácie a dorozumievania so spoločenským prostredím.

Zdravotné postihnutie jednotlivca sa spoločnosť snaží kompenzovať určitým balíkom výhod a zliav. Medzi výhody držiteľa preukazu ZŤP patrí napr. to, že:

Môže získať zľavy a zvýhodnenia na rôznych kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach v prípade, že organizátor podujatia takúto možnosť poskytuje.

Cestujúcim, ktorí sú držiteľmi preukazu ZŤP, poskytujú ŽSR zľavu 50 % z obvyčajného cestovného v 2. vozňovej triede vlakov osobnej dopravy. Držiteľ preukazu s červeným pruhom má nárok aj na bezplatnú prepravu svojho sprievodcu a invalidného vozíka v služobnom vozni.

Pri cestovaní autobusovou dopravou sú zdravotne postihnutým občanom, po preukázaní sa preukazom ZŤP, u väčšiny dopravcov poskytované zľavy z cestovného. Takéto zľavy a prípadne aj úplné oslobodenia sa vzťahujú aj na sprievodcu postihnutej osoby a vodiaceho psa. Konkrétne podmienky a výšky zliav sú uverejnené v tarifách jednotlivých dopravcov.

Mgr. Dita Leczová, Kompas – Komunitná pomoc a starostlivosť, n. o.

Jesenný zber nadrozmerného odpadu

Veľkokapacitné kontajnery na jesenný zber nadrozmerného odpadu budú umiestnené od 26. do 30. októbra v Modranke, na Oravnom, Medziháji, Kočíšskom a Farárskom.

Plné kontajnery budú priebiežne odvážané a nahrádzané prázdny. Dôrazne upozorňujeme podnikateľské subjekty, že je zakázané vyvážať do kontajnerov odpad z prevádzok. Voči firmám nerešpektujúcim tento zákaz môžu byť vyhovené sankčné postihy v zmysle platných právnych noriem.

Rastlinný odpad ako konáre stromov, časti viniča a podobne, treba ukladať vedľa kontajnerov. Rovnako ako na jar, aj na jeseň sa uskutoční jeho jednorazový zber a odvoz v týchto lokalitách a termínoch:

Sobota 7. novembra: Kopánka I. a II., rodinné domy na sídlisku Vodáreň a Zátvor, mestská časť ohraničená ulicami Ružindolská, Trstýnska, T. Vansovej (deliaca čiara sú ulice Bučianska, Rybníková Šrobárova a T. Vansovej)

Sobota 14. novembra: Špičgšál po Ulicu T. Vansovej (vrátane), mestská časť ohraničená ulicami T. Vansovej, Hospodárska, F. Urbánka

Sobota 21. novembra: Tulipán, Vajslova dolina, Vozovka

Rastlinný odpad treba vyložiť v deň vývozu pred nehnuteľnosť najneskôr do 8. hodiny ráno tak, aby k nej bol zabezpečený bezproblémový prístup a aby chodcom nezneumožňoval priechod. Neskoro vyložená zeleň nebude odvezená a pôvodca ju bude musieť odstrániť na vlastné náklady.

Tel. čísla osôb zodpovedných za odvoz rastlinného odpadu: 0903 576 290, 0903 473 972.

Počas jesenného zberu odpadu bude rozšírená aj prevádzková doba zberných dvorov. V sobotu 24. októbra budú otvorené od 8.00 do 19.00 h, v nedeľu 25. októbra od 8.00 do 15.00 h.

Bližšie informácie týkajúce sa prevádzky zberných dvorov je možné získať priamo na zberných miestach. Prevádzkovateľom zberných dvorov je spoločnosť .A.S.A., s r.o., tel. č. 55 13 754

Zoznam zberných dvorov: Priemyselná 5 (bývalé Technické služby), Cukrová ulica (za areálom Slávie), A. Kmeťa (Kopánka), J. G. Tajovského (Prednádražie II), J. Bottu (pri ZŠ), Sasinkova (Družba)

Kalokagatia – Centrum voľného času

Trnavská Kalokagatia – Centrum voľného času, pripravila v školskom roku 2009/2010 pre deti materských základných, stredných škôl a dospelých takmer tridsať krúžkov z rôznych oblastí, kde môžu rozvíjať svoj talent a zdokonaľiť svoje vedomosti.

■ Výtvarné umenie, hudba, spev a tanec:

Hip-hop, break dance, disko tance, brušné tance, hra na gitaru, hra na elektrickú gitaru, hudobná skupina, výtvarný a keramický krúžok, práca s drôtom, detský folklórny súbor Trnavček, prípravka tanca a spevu pre deti z materských škôl

■ Šport:

Šach, stolný tenis, turistika, strelba zo vzduchovky, joga, kalanetika, kurz sebaobrany a softball pre dievčatá

Deti a stredoškólači sa môžu prihlásiť do krúžku Capoeira, v ktorom sa budú učiť bojovému umeniu spojenému s prvkami tanca a tiež do krúžku plastických modelárov.

■ PC technika:

Základy PC, WORD, EXCEL a grafický skicár, programovanie a tvorba webstránok

Informácie a prihlášky do jednotlivých záujmových útvarov získate v Kalokagatii – Centre voľného času, Strelecká 1, tel.: 3236697, 3236 696, web: <http://cvc.trnava.sk>

9. októbra o 20.00 h
Na Mlyne pri Hrnčiarovciach
Radim Hladík a BLUE EFFECT

Václav Zima – bicie
 Honza Křížek – gitara, spev a klávesy
 Wojtěch Říha – basgitar

Divadlo Jána Palárika

1. štvrtok 10.00 h ■ **ADELKINA CESTA**

ZA ŠTASTÍM – verejná generálka

2. piatok 10.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA**

ŠTASTÍM – I. predpremiéra

14.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM** – II. predpremiéra

4. nedeľa 16.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM** – PREMIÉRA

5. pondelok 19.00 h ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**

7. streda 10.00 h ■ **INKOGNITO**

8. štvrtok 19.00 h ■ **TAJOMSTVO GRETY GARBO**

9. piatok 10.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM**

11. nedeľa 16.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM**

12. pondelok 14.00 h ■ **OSTROV OBJAVOV**

13. utorok 19.00 h ■ **NOSOROŽEC**

14. streda 19.00 h ■ **VŠETKO O MUŽOCH**

15. štvrtok 10.00 h ■ **800 MÍL PO AMAZONKE**

16. piatok 10.00 h ■ **MACO MAŤO HLADÁ HNIEZDO**

19.00 h ■ **CANTICA NOVA** – KONCERT

18. nedeľa 16.00 h, 19.00 h ■ **NIEKTO TO**

RÁD SLOVENSKÉ, RND Bratislava

19. pondelok 19.00 h ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**

20. utorok 10.00 h ■ **NOSOROŽEC**

21. streda 10.00 h ■ **ADELKINA CESTA ZA ŠTASTÍM**

23. piatok 10.00 h ■ **PEKIELKO A ANJELÍNKA**

26. pondelok 19.00 h ■ **SMRŤ V RUŽOVOM**

Súbor BRATISLAVSKÁ KÁVA

28. streda 19.00 h ■ **CYMBELIN**

29. štvrtok 10.00 h ■ **MACO MAŤO HLADÁ HNIEZDO**

30. piatok 15.00 h ■ **VRÁTILA SA RAZ V NOCI**

31. sobota 19.00 h ■ **VEČER S TIRNAVIU** – koncert

Štúdio

9. piatok 19.00 h ■ **TEMNE LÁKAVÝ SVET**

13. utorok 10.00 h ■ **VOLAKEDY A DNES**

20. utorok 19.00 h ■ **VOLAKEDY A DNES**

21. streda 19.00 h ■ **TEMNE LÁKAVÝ SVET**

Galéria Jána Koniarka

Kopplova vila

■ HERMENEUTIKÁ

Výstavný projekt Ladislava Čarného – obrazy, objekty a inštalácie, kurátor: Vladimír Beskid, výstava potrvá do 7. 10. 2009

klub 3, Kopplova vila

■ Ladislav Babuščák FLORIDA

Výstavný projekt z fotografickej tvorby študenta pražskej FAMU, kurátor: Michal Štofa, výstava potrvá do 11. 10.

Synagóga – Centrum súčasného umenia

■ Martin Pala MÉTHODE CLASSIQUE

Prierez sochárskou tvorbou, kurátor: Juraj Štaffa, výstava potrvá do 11. 10. 2009

■ TRIENÁLE PLAGÁTU TRNAVA 2009

súťažná prehliadka svetovej plagátovej tvorby v Kopplovej vile, Synagóge – Centre súčasného umenia a Západoslovenskom múzeu. Vernisáž:

21. októbra o 18.00 v Synagóge – Centre súčasného umenia. Výstava potrvá do 20. 12.

Spríevodné aktivity a výstavy TPT 2009

22. 10. 2009

■ **Výstava tvorby porotcov TPT 2009**, Galéria Medium Bratislava. **Výstava štyroch vedúcich workshopu z krajín V4 na tému Rurálny plagát a my** v Galérii Satelit **23. 10. 2009**

■ **Výstava tvorby Majida Abbasiho** – laureáta ceny Andyho Warhola TPT 2006 v Nitrianskej galérii

24. 10. 2009

■ **Výstavný projekt Čierna kocka** – Považská galéria umenia v Žiline

28. 10. 2009

■ **Rurálny plagát a my** – výsledky medzinárodného workshopu v Galérii Satelit

Západoslovenské múzeum

KLÁŠTOR KLARISIEK, Múzejné námestie 3

expozície:

ARCHEOLÓGIA, GOTICKÁ TRNAVA, DEJINY TRNAVY, UMELECKÉ REMESLO V ČÍNE A JAPONSKU, KAMPANOLOGICKÁ EXPOZÍCIA, ORATÓRIUM, ĽUDOVÁ HRNČINA, ĽUDOVÝ ODEV ZÁPADNÉHO SLOVENSKA, PRÍRODA MALÝCH KARPÁT, KRÁSA ZAŠLÝCH ČIAS, ŠTEFAN CYRIL PARRÁK – pocta kráľovi zberateľov, SAKRÁLNE PAMIATKY

výstavy:

■ TRIENÁLE PLAGÁTU TRNAVA 2009

Medzinárodná súťažná prehliadka plagátov a dizajnu webových stránok. Vernisáž v stredu 21. októbra o 18.00 h v Divadle Jána Palárika. Študentské práce v kláštore klarisiek od 21. 10. 2009 do 14. 1. 2010

■ RODINNÉ STRIEBRO

Výstava pri príležitosti 55. výročia založenia Západoslovenského múzea v Trnave do 31. 12.

■ ANN(D)UAL 2009

výročná výstava and gallery, do 15. októbra

■ PERO LE KVET:

Život a dielo patafyzika, do 15. októbra

■ DOBA SMALTOVÁ

Výber z produkcie smaltovní na Slovensku do 31. marca 2010

■ FLÓRA V OKOLÍ PRIEHRAD ZÁPADNÉHO SLOVENSKA

 do 15. októbra

■ MINERÁLY SLOVENSKA

Výber z mineralogickej zbierky Zsm do 31. januára 2010

■ ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

k 55. výročiu Západoslovenského múzea **externá výstava**

Zberateľské dielo Heřmana Landsfelda v Múzeu Ľudovíta Štúra v Modre, do 31. 10.

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO expozičné:

PAMÄTNÁ IZBA MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO, DEJINY CIRKEVNÉHO HUDOBNÉHO SPOLKU, DVORANA SLÁVY DOBRA **podujatia**

MEDZINÁRODNÝ DEŇ HUDBY

vo štvrtok 1. októbra, vstup voľný **MÚZEUM KNÍŽNEJ KULTÚRY – OLÁHOV SEMINÁR**

WILLIAM SCHIFFER

– ŽIVOT A DIELO SOCHÁRA A MEDAILÉRA

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

■ 1. októbra o 10.00 h

MEDZINÁRODNÝ DEŇ HUDBY

Živý koncert žiakov ZUŠ M. Schneidera
Trnavského
hudobné oddelenie KJF, Ul. M. Schneidera
Trnavského 5

■ INFORMAČNÁ GRAMOTNOSŤ PRE SENIOROV

6., 8., 20. a 22. októbra od 9.00 do 11.00 h

Školenie pre začiatočníkov – seniorov
zamerané na základy práce s PC, prácu
s elektronickou poštou, vyhľadávanie
informácií na internete. Zaujímavosť sa
kvôli obmedzenému počtu miest môžu
prihlásiť vopred na tel. č. 5511 782 alebo
osobne v študovni na 2. poschodí

■ 15. októbra o 10.00 h

NAJKRAJŠIA KNIHA ZA ROK 2008

Vyhodnotenie ankety detí o najkrajšiu
pôvodnú slovenskú knihu a prekladovú
knihu roka 2008. Hodnotili detskí čitatelia
Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave
hudobné oddelenie KJF

■ 20. októbra o 10.00 h

MEDZINÁRODNÝ LITERÁRNY FESTIVAL JÁNA SMREKA

Po deviatykrát zavítajú umelci z celého
sveta do Trnavy. Hlavný organizátor: OZ
Svetový kongres básnikov
čítareň KJF

■ 21. októbra o 9.30 h

SÚČASNÁ SLOVENSKÁ LITERATÚRA

Odborný seminár pre pracovníkov knižnic
hudobné oddelenie KJF

■ JESENNÁ BURZA KNÍH

V spolupráci s Krajskou pobočkou Spolku
slovenských knihovníkov
23. októbra od 13.00 do 18.00 h
24. októbra od 8.00 do 12.00 h

■ 27. októbra o 10.00 h

KAM, KAM, KAM...

Prezentácia knižky pre deti za účasti
autorky Evy Kopúnkovej
oddelenie pre deti KJF

■ 28. októbra o 17.30 h

UFO NA SLOVENSKU

Prezentácia publikácie za účasti autora
Miroslava Karlika
čítareň KJF

■ JESENNÉ PRÁZDNINY V KNIŽNICI

29. októbra o 10.00 h Vedomostný miliónár

30. októbra o 10.00 h Jesenná tvorivá dielňa
oddelenie pre deti KJF

■ ROZPRÁVKY A POVESTI ANTONA HABOVŠŤIAKA

Pisomná literárna súťaž pre deti. Súťažné
otázky nájdete v oddelení pre deti a na
pobočkách Prednádražie, Tulipán a Vodáreň.
Súťaž potrvá do konca októbra

■ DEVIATKOVÁ MARIENKA

Pisomná súťaž pre deti pri príležitosti
90. výročia narodenia a 5. výročia úmrtia
Márie Ďuričkovej. Súťažné otázky nájdete
v oddelení pre deti a na pobočkách
Prednádražie, Tulipán, Vodáreň. Súťaž
potrvá do konca novembra

*Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knižnica
Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja*

Trnavská rocková jeseň

9. októbra 2009, DK Kubáň

18.00 ■ THE DOWNHILL

19.00 ■ ZOTRWAČNOST (krst albumu)

20.05 ■ KARPATSKÉ CHRÁTÝ

21.30 ■ POLEMIC

22.50 ■ CHIKILIKI-TU-A

00.05 ■ HASH

Program kina Hviezda

1. 10. ■ ANJELI A DÉMONI
17.30 a 19.45 h
2. – 4. 10. ■ HANNAH MONTANA, 17.30
2. – 4. 10. ■ SPOJENIE NENADVIAZANÉ
19.30 h
5. 10. ■ Kampaň za duševné zdravie
6. 10. ■ FILMOVÝ KLUB NAOKO
7. – 11. 10. ■ ÚNOS METRA 123
17.30 a 19.30 h
12. 10. ■ Kampaň za duševné zdravie
18.00 a 20.00 h
13. 10. ■ FILMOVÝ KLUB NAOKO
14. – 15. 10. ■ OBČAN HAVEL PŘIKULUJE
17.30 a 19.30 h
16. – 19. 10. ■ 32 A STÁLE SLOBODNÁ
17.30 a 19.30 h
20. 10. ■ FILMOVÝ KLUB NAOKO
21. 10. ■ FILMOVÁ NOC V KINE
22. – 28. 10. ■ JÁNOŠÍK. PRAVDIVÁ HISTÓRIA
17.15 a 19.45 h ■ MIMORIADNE
PREDSTAVENIA 23. a 26. – 27. 10. aj o 9.00 h
27. 10. ■ FILMOVÝ KLUB NAOKO

29. 10. DIVADELNÉ PREDSTAVENIE
30. 10. – 1. 11. ■ NÁVRH
17.30 a 19.30 h

DĚTSKÉ PREDSTAVENIA

2. – 4. 10. ■ HORE
10. – 11. 10. ■ NA POVALE ALEBO KTO MÁ
DNES NARODENINY
17. – 18. 10. ■ ASTERIX A OLYMPIJSKÉ HRY
24. – 25. 10. ■ WINX CLUB
31. 10. – 1. 11. ■ KLIATBA MESAČNÉHO ÚDOLIA

FILMOVÝ KLUB – NAOKO TRNAVA v kine Hviezda

6. 10. o 18.00 h STARÉ, NOVÉ, POŽIČANÉ,
MODRÉ
6. 10. o 20.00 h ■ ANTÉNA
13. 10. o 18.00 h ■ UPÍR Z NOSFERATU
13. 10. o 20.00 h ■ GOMORA
20. 10. o 18.00 h ■ FÍGLE
20. 10. o 20.00 h ■ MEDZI STENAMI
27. 10. o 18.00 h ■ SKAFANDER A MOTÝL
27. 10. o 20.00 h ■ REQUIEM ZA SEN

**Klub priateľov Trnavy pozýva
28. októbra.2009 o 17.00 h
v západnom krídle trnavskej radnice**

VČERA, DNES A...

Emigrácia a Zatúlané obrazy

Hudobno-slovné pásmo o emigrácii a zbierke obrazov Michala Želiara Lošonského
pri príležitosti 20 rokov od novembrových udalostí 1989.

29. októbra o o 20.00 h Divadelné štúdio DISK, Ulica R. Dilonga NÁDYCH

Autori: B. Uhlár a kol. DISK, réžia: Blaho Uhlár

Hrajú: Monika Babicová, Jozef Belica, Milan Brežák, Daniel Duban, Monika Chudá, Ivan Kazimír,
Pavol Lančarič, Miroslav Mihálek, Tatiana Miháliková, Ján Novák, Ján Rampák, Alžbeta Sersenová

Inscenácia nadväzuje na nonverbálnu líniu v tvorbe súboru. Je to sled snových predstáv,
využíva sa tanec, pohyb, výtvarný znak, hudba, hovorené slovo, ale i nezrozumiteľné zvuky.
Na scéne sa zjavia batolátá i mŕtvolky. Predstavenie je možno aj životným bilancovaním
v očakávaní konca. Možno v ňom vystopovať príbeh vzťahu staršieho muža s mladým dievčaťom,
ktorého záver nenapĺňa očakávania optimistu.

Všetko je podané s humorom a nadhľadom.

TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JESEŇ 2009

■ 6. októbra o 18.00 h v západnom krídle radnice

KATEŘINA ENGLICHOVÁ (harfa)

VILÉM VEVERKA (hoboj)

Tieto významné osobnosti európskej hudobnej scény spojil dohromady výnimočný cit pre komornú hudbu a túžba prekonávať súčasné interpretačné limity. Kateřina Englichová a Vilém Veverka rozohrávajú jedinečným spôsobom svoje nástroje a poslucháčom na celom svete ponúkajú strhujúcu interpretáciu v tých najnáročnejších partoch.

Program:

Sláva Vorlová:

Serenáda pre hoboj a harfu

Ernst Wally:

Eutherpes Tanz pre hoboj a harfu

Petr Eben: Risonanza pre harfu

Claude Debussy: Reverie (hoboj a harfa)

Britten...? Britten! Six Methamorphosis after Ovid op.49 sólo pre hoboj vs. Suita op.83 pre harfu

Claude Debussy: Menuet, Prelude (hoboj a harfa)

■ 16. októbra o 19.00 h v Divadle Jána Palárika

CANTICA NOVA – STRETNUTIE V ČASE

Hudobno-slovné pásmo pri príležitosti osláv 40. výročia založenia speváckeho zboru Cantica nova

Odznajú piesne zboru Cantica nova a spomienky na aktívnu činnosť v zbere v podaní hostí, bývalých členov zboru, dnes aktívne pôsobiacich vo sfére hudby, divadla, filmu, politiky a pod.

Účinkujú:

spevácky zbor Cantica nova

Ján Schultz – zakladajúci dirigent

Július Brocka – poslanec NR SR

Peter Reiffers – dirigent, organista

Pavol Remenár – sólista opery SND

Lucia Duchoňová – operná speváčka

Lucia Kubeková – študentka VŠMU

Jozef Gombár – režisér

Ladislav Hubáček – manažér RND

Kamil Mikulčík – herec, spevák

Linda Zemánková – herečka

Lucia Lužinská – džezová speváčka

Moderátor, réžia: Gabriel Kalapoš

■ 30. októbra o 18.00 h v západnom krídle radnice

DUO CORDEFIATO

Ivica Gabrišová (flauta)

Miriam Rodriguez Brüllová (gitara)

Flautistka Ivica Gabrišová a gitaristka Miriam Rodriguez Brüllová začali spolupracovať už na konzervatóriu v Bratislave. Neskôr sa ich cesty rozišli, ale po štúdiách na univerzite v rakúskom Salzburgu (Ivica) a kanadskom Montreale a Quebecu (Miriam) začali znova spolu koncertovať doma i v zahraničí. Majú veľmi bohatý repertoár – zahŕňa skladby od obdobia baroka až po súčasnosť, tvorbu zahraničných i slovenských autorov, originálne skladby pre nástrojové obsadenie flauta – gitara i transkripcie. Pred publikum predstupujú vždy s novým, poslucháčsky atraktívnym programom, obsahujúcim aj menej známe, dokonca im dedikované skladby. Dbajú na štýlovo čistú interpretáciu diel z rozličných období a krajín pôvodu.

Slovenský festival umenia Hudba Trnave

Pocta violončelu

■ **16. októbra o 17.00 h**

Galéria J. Koniarka

– **Kopplov kaštieľ**

CELLOMANIA (4 violončelá)

ĽUDOVÍT KANTA (violončelo)

Program:

J. S. Bach, P. Šimai, R. Berger, I. Zeljenka,
G. Bizet

■ **17. októbra o 17.00 h**

Kaštieľ v Dolnej Krupej

ĽUDOVÍT KANTA (violončelo)

DANIELA VARÍNSKA (klavír)

MOYZESOVO KVARTETO

KOMORNÝ SÚBOR MESTA SKALICE

Program:

F. Schubert, L. van Beethoven

■ **18. októbra o 17.00 h**

koncertná sieň Marianum

– **Arcibiskupský palác**

BRATISLAVA CELLO CONNECTION

(16 violončiel)

Program:

Ľ. Rajter, J. Klengel, M. Lejava,
G. Golterman, H. Crowl, H. Villa Lobos

Mestský amfiteáter

■ **Piatok 2. októbra o 20.00 h**

MANGO SALSEROS

noc plná latino rytmov

■ **Sobota 3. októbra o 20.00 h**

CAFÉ de NUIT – Hostom Mirky

Čibenkovej je herec, spevák, pesničkár,
člen SND Marián GEIŠBERG

■ **Sobota 10. októbra o 20.00 h**

LIVE GUITARS BACK TO 60'ties

Paľo Opatovský a 60. roky

■ **Nedeľa 11. októbra o 15.00 h**

DETSKÉ DIVADELNÉ PREDSTAVENIE

■ **Piatok 16. októbra o 20.00 h**

MICHAL BUGALA TRIO

noc plná kvalitného jazzu

■ **Sobota 17. októbra o 20.00 h**

BYSTRÍK UNPLUGGED

■ **Nedeľa 18. októbra o 15.00 h**

DETSKÉ DIVADELNÉ PREDSTAVENIE

■ **Sobota 24. októbra o 20.00 h**

TÚLAVÉ DIVADLO: HAMLET

Jakub Nvota a jeho skupina predvedú
Shakespearovho Hamleta
v plnej paráde

■ **Sobota 31. októbra o 20.00 h**

ROBO PAPP UNPLUGGED

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Grossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 348. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžiadané rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedinská 28 Trnava.